

Az Idők Jelei

A KERESZTÉNY ADVENT KÖZÖSSÉG GYÜLEKEZETI LAPJA

**A KERESZTÉNY OTTHON
LÉGMŰRE, A CSALÁDI ÁHÍTAT**

**ÉLETÜNK EGY
SZAKASZÁNAK KRÓNIKÁJA**

KERESZTÉNY NEMZET?

A KIS ELLEN

EGÉSZSÉGNEVELÉS

EGYHÁZZENEI HANGVERSENY

KÖNYVAJÁNLÓ

*Szemeimet a hegyekre emelem, honnan jön az én segítségem?
Az én segítségem az Úrtól van,
aki teremtette az eget és földet. (Zsoltár 121,1-2)*

Tartalom

megújulás és reformáció

A keresztény otthon légköre, a családi áhítat / 2

az ige mellett

Ne félj! / 7

Hazáel / 10

tapasztalat

Életünk egy szakaszának krónikája / 13

hírek

Gyermekszületés,
halálozás / 17

az idők jelei

Keresztény nemzet? / 18

gyerekeknek

A kis Ellen / 22

egészségnevelés

A léböjt hatékonysága / 24

Növényi étrend:
életveszélyes,
vagy egészséges? / 27

Egy vidéki háziasszony
tapasztalatai / 30

Biblia és zene

Egyházzenei
hangverseny / 31

könyvajánló

A Spalding Alapítvány
ajánlata / 31

A Bibliaiskolák Közössége
Könyvkiadó ajánlata / 32

Kiadja a Keresztény Advent
Közösség megbízásából
a Bibliaiskolák Közössége,
1121 Budapest, Remete u. 16/A

Felelős kiadó: *Sonnleitner Károly*
Felelős szerkesztő: *Czinkota András*
Olvasószerkesztő:
Magosné Környei Éva
Fotó: *Erdei Zoltán*

Ebben a rovatban 2002 tavaszától jelentetjük meg az 1980-as években már sokak áldására szolgáló, ún. alap-helyreállító program egyes tanulmányait. Bízunk benne, hogy az egykor kapott áldások ismét megelevenedtek mindazok számára, akik a megújulás igényével olvasták az eddig közölt fejezeteket.

Egyéni és gyülekezeti életünk megújításának vágya arra késztet, hogy a megkezdett sorozatot folytassuk. Továbbra is ajánljuk, hogy e tanulmányok egyes részeit az egyéni átvételen túl közösen is gondoljuk át (pl. testvéri megbeszélések, gyülekezeti imaórák alkalmain), hogy együtt is imádkozhassunk az Isten által megmutatott célok megvalósításáért.

A KERESZTÉNY OTTHON LÉGKÖRE, A CSALÁDI ÁHÍTAT

Myugtalan, rohanó korunkban az otthon csaknem teljesen elveszítette igazi tartalmát. Különösen a nagyobb városokban szinte csak „éjjeli menedékhely”, ahol a lélek és a jellem ápolására, fejlesztésére nincs idő. Az otthonokat ma gyakran az elmagányosodás, egymástól való függetlenülés jellemzi. A család minden tagja szinte külön életet él. Gyakran egymás bírálata, türelmetlen lelkület, indulatosság, vitatkozás, veszekedések rontják meg és teszik teljesen tönkre az otthon légkörét. Szomorú, hogy a hívő családok jelentős részében is előfordulnak mindezek. A kereszténység, a vallásosság sok esetben csak a gyülekezetre korlátozódik, de otthon minden úgy történik, mint másoknál, ahogy a tévében vagy a színházban bemutatják.

Az Úr intelme így hangzik: „Hiába minden vallásosságod, ha otthon nem vagy szelíd, jóságos és előzékeny. Nagyobb erő nyilatkozna meg a gyülekezetben, ha több őszinte vallásosság lenne a családokban.” (Ellen G. White: *Üzenet az ifjúságnak*, 233. o.)

Lehetséges a teljes változás családi életünkben, de csak akkor, ha szent elhatározással Isten szavához, tanításaihoz szabunk mindent, mert egyedül ez teheti igazán boldoggá az otthont, a családban élőket, ez biztosítja az igazi fejlődést és lelki növekedést. Így válik otthonunk olyan helyé, ahol előkészülhetünk mind a földi, mind pedig az örök boldogságra.

A keresztény otthon légköre

Isten célja az otthon alapításával

„A családi kötelék a legszorosabb, leggyengédebb és legszentebb a földön, amelyet az Úr az emberiség áldására szánt...” (Ellen G. White: *Boldog otthon*) Isten célja az, hogy otthonunk igazi „Béthel” legyen, olyan hely, amely vonzó a család minden tagja számára, ahol békesség, szeretet és nyugalom uralkodik, ahol a fáradságos munka után, a világ nyugtalan forgatagában való kötelességteljesítést követően megpihenhetünk, és új erőt nyerhetünk az élet küzdelmeihez.

Isten akaratára szerint rendeltetése az otthonnak, hogy a szeretetben való közösségre, megértésre és ragaszkodásra vágyakozó emberi lélek megelégedettséget, megnyugvást és boldogságot találjon benne, a bűnnel és szenvedéssel megterhelt világban is. Isten szándéka szerint az otthonnak a szeretetteljes nevelés feladatát is be kell töltenie: otthonunkban kell megtanulnunk a szeretet gyakorlását, a szívélyes szolgálatkészséget, az igazságosságot és a méltányosságot egymás iránt, az istenfélelmet és Isten szeretetét. A család a jellemfejlődés és a hitbeli növekedés iskolája is.

Kiktől függ ennek megvalósulása?

Egy boldog otthon létrejötte nem a véletlen vagy a szerencse műve. Létre kell hozni. A szülőknek kell kialakítaniuk a boldog keresztény otthont – értelmes, céltudatos tevékenységgel, önuralommal, és Isten Lelke segítségének igénybevételével.

Milyen feltételei vannak a boldog otthon kialakításának?

Az otthon helye

„Lakóhelyünk megválasztásakor Isten azt kívánja tőlünk mindenekelőtt, hogy olyan helyet válasszunk, amely lelki előmenetelünk szempontjából a legelőnyösebb... Sokan olyan helyzetben vannak, hogy nem választhatják azt a környéket, amelyet szeretnének. Soha ne tegyük ki magunkat azonban készenre olyan erőknek, amelyek nem kedveznek a krisztusi jellem kialakításának... Ne olyan helyet válasszatok, ahol az emberi kezek művei a legszembeütőbbek, ahol a látottak, a hallottak gonosz gondolatokat sugallnak, ahol a lárma és a zűrzavar fáradtságot és nyugtalanságot okoz... Nem Isten szándéka, hogy az emberek városokban, pincelakásokban és szűk udvarokban legyenek összezsúfolva... Inkább menjetek azokra a helyekre, ahol Isten munkája látható. A szépséges, békés, nyugodt természet ölen keress lelki nyugalmat.”

„Isten azt kívánja, hogy otthonunkat vegyük körül a természet szépségeivel. A vidéken lakók közül majdnem mindenki, még a legszegényebb is, tarthat kis hajléka körül zöldellő növényzetet, néhány árnyékot vető fát, virágzó bokrokat vagy jó illatú virágokat. Ezek sokkal jobban elősegítik az otthon boldogságát, mint a mesterséges díszek. Békességes és nemesbítő

befolyást árasztanak a ház lakóira, erősítik bennük a természet iránti szeretetet, a család tagjait pedig szorosabban összefűzik egymással és Istennel.” (Ellen G. White: *Adventista otthon; A nagy Orvos lábnymán*, 285. o.)

Sajnos, sok nehézség torlaszolja el utunkat attól, hogy az eszményt azonnal és teljesen megvalósítsuk. De értsük meg, hogy a mennyei tanácsok mennyire igazak! Állandóan tartsuk célként szem előtt, imádkozzunk, és minden lehetséges eszközzel fáradozzunk azért, hogy ezeket az elveket mind teljesebben megvalósítsuk.

Az otthon berendezése

„Egyszerűen, szerényen rendezzék be otthonaitokat, olyan tárgyakkal, amelyek könnyen kezelhetők, tisztán tarthatók, és amelyeket minden nagyobb költség nélkül lehet pótolni is. Megfelelő ízléssel a nagyon egyszerű otthont is vonzóvá és meghitté lehet tenni... A boldogság nem mutatkozik ott, ahol a feltűnni akarás érvényesül. Minél egyszerűbb a jól irányított háztartás vezetése, annál boldogabbá teszi az otthon lakóit...”

Néhány családban mindig nagyon sok a tennivaló. Nem szabad annyira túlzásba vinni az otthon külső rendjének ápolását, hogy ez a család életét vég nélküli szolgasággá, nyüggé tegye, az otthon lakóit szerencsétlen, szánandó lényekké változtassa... A merev precizitás, amely kellemetlen kísérő vonása sok lakásnak, nincs összhangban a természet nagy tervével.

Isten a mező virágait nem kényszerítette bele szabályos mértani alakzatú ágyásokba, hanem mint drágaköveket, szétszórta őket a zöld pázsiton, s így változatos formájukkal és színükkel díszítik a földet. Az erdő fái sem állnak katonás sorokban. Jóleső érzés a szemnek és elmének, amint végigpillant a természet szépségein, látva az erdőket, hegyeket, völgyeket, síkságokat és folyót, élvezve a szín, forma és szépség végtelen változatait. A természet nagy kertjében a fák, bokrok és virágok csoportosulnak, és milyen kedves képet nyújtanak! A gyermek, az ifjú és az idős egyaránt nyugalmat és örömet talál az ilyen környezetben.

A változatosság elve bizonyos mértékig érvényesíthető az otthonban is. A színek megfelelő harmóniája itt is alkalmazható, sőt a lakás bútorszata és berendezése egybehangolható... Megnyugtató azonban a szemlélőre, ha harmonikus változatosságot talál.

A ház legszebb részét, a napsütötte és kellemes helyiségeket vegyék használatba azok, akik az otthon tényleges lakói.

A méregdrága bútorok, bársonyszőnyegek, divatos tükrök és pazar festmények nem avatnak otthonná egyetlen lakást sem, ha hiányzik a szeretet és az együttérzés... A gyermekek jóléte és kényelme az ilyen otthonban sokszor a legutolsó rangú kérdés. Az anya elhanyagolja őket, mert egész idejét leköti a látszat érdekében végzett munkája... Ne mondjátok a gyermekeknek azt, amit már sok anyától hallottam: »Itt most ne tartózkodjatok, a társalgóban ne üljetek a díványra, mert szép selyemterítővel van letakarva... Itt nincs szükség arra, hogy lármázzatok« – mondja azután,

amikor átmennek a másik szobába. Végül a konyhába mennek, ahol így kiabál feljűk: »Ne jőjjetek ide boszszantani engem. Menjetek ki, és ott lárászatok, annyira idegesítetek és bosszantjátok az embert!« Hova menjenek tehát, hogy nevelésben legyen részűk? Ki az utcára?» (Ellen G. White: *Adventista otthon*)

Otthonunk rendje, tisztasága

„A tisztaság, csinosság és rend egyaránt elengedhetetlen kelléke a helyesen vezetett háztartásnak... Ha szegény is egy család, ne legyen otthonuk piszkos, ruházatok pedig rendetlen... Akik a magasságos és szent Istent akarják e földön képviselni, azoknak legyen tiszta először a lelkűk. Ennek a tisztaságnak tükrözödni kell külső megjelenésűkön és otthonukon is úgy, hogy a mennyei angyalok láthassák: az igazság elfogadása változást hozott az életűkben, megtisztította a lelkűket, és jó ízléssel áldotta meg őket...”

„A gyakori fürdő, különösen lefekvés előtt, vagy reggel felkeléskor, igen egészséges. Csak néhány percig tart az egész... Oktassátok a kicsiket, hogy Istennek nem tetszik, ha piszkosak, vagy ha ruhájuk rendetlen és szakadt, hanem az Úr azt akarja, hogy mind kívül, mind belül tiszták legyenek, s így bennűk lakozhassék... Különösen azokat a ruhadarabokat kell tisztán és üdén tartani, amelyek a bőrrel közvetlenül érintkeznek... Mindazt, amit a gyermekek látnak, és amivel testűk érintkezik, tartsátok éjjel-nappal a legnagyobb tisztaságban, az egészség követelményeinek megfelelően... Minden holmijuknak legyen meg a kellő helye, és rakjanak mindent rendben helyre. Habár sok időbe kerül, hogy naponta oktassuk őket a rendre, de a gyermekek későbbi életűben meglátjuk ennek jó eredményét... A lakásban ne legyenek elhanyagolt sarkok, mert a szívben is ilyen tisztátalan sarkok képződnek... Tiszta gondolatokat véssetek elméjűkbe azáltal is, hogy szobáikat tisztán, ízlésesen, vonzóan rendezitek be. Ha megtanítjátok őket, hogy azt rendben is tartsák, akkor érzik csak igazán, hogy a szűlői házban nekik is saját otthonuk van.

Az édesanya ruházata csinos és egyszerű legyen. Így megőrizheti méltóságát és tekintélyét. Ha az anyák otthon rendetlenűl öltözködnek, a gyermekek követik példájukat. Sok édesanya úgy véli, hogy otthon bármilyen foltos, kopott és szakadt ruhát hordhat. Ezzel azonban csakhamar elveszti tekintélyét a családjában. A gyermekek összehasonlítják anyjuk ruházatát azokkal, akik rendesebben öltözködnek... A kisgyermekek lelkűben már korán kifejlődik a jó ízlés és a szép iránti érzék, azonban hogyan véshető be szívűkbe a szentség és tisztaság utáni vágy, ha minden nap, mindenűtt csak rendtelenséget, elhanyagolt ruházatot látnak?» (Ellen G. White: *Adventista otthon; Keresztény életmód*, 155–157. o.)

Ne felejtűk el, hogy otthonunk, személyűnk tisztasága, rendje bibliai parancs: „Hogy megokosítsák az ifjú asszonyokat, hogy férjűket és magzataikat szeressék. Legyenek mértékletesek, tiszták, háziasak, jók, férjűknek engedelmesek, hogy az Isten beszéde ne káromoltassék.” (Tít 2,4–5)

Az otthon légkörűnek legfőbb meghatározója

Családi életűnk, otthonunk légkörűt legfőképpen egymáshoz való viszonyulásunk határozza meg. Egy hívő otthon boldogságának, kedves, tiszta és fejlődést nyújtó légkörűnek első feltétele az otthon lakóinak kereszténységűtől, lelkűletűtől függ. Mert ha otthonunk minden tekintetben megfelelő is, de ha hívőségűnk csak elvek, tantételek hangoztatásából áll, hiányzik viszont az őszinte kedvesség és az egymás iránti szívbeli jóakarát, ott a boldogság nincs jelen.

„Bajok mindig keletkezhetnek, de ezeket úgy tekintűk, mint az emberi sors kísérőjelenségeit. Nap-sugárként tündököljön a hála és a türelem a szívűkben egész nap, még akkor is, ha ez a nap egyébként felette komor lenne. Lehet az otthon igen egyszerű, mégis olyan helynek kell lennie, ahol kedves szavak hangzanak el, és a jó cselekedeteket gyakorolják. Ilyen helyen az előzékenység és a szeretet mindennapos vendég.” (Ellen G. White: *Adventista otthon*)

A keresztény otthonok légkörűnek gyakori megromtója a durva, türelmetlen, indulatos és tisztátalan beszéd. Némelyek beszéde, egész társalgása szinte kifogástalan a gyűlekezetben vagy a munkahelyen, de otthon szabad folyást engednek a bántó élcelődéseknek, megjegyzéseknek és egyéb tisztátalan beszédnek. Gyakran elfeledkezűnk otthonunkban a következű igékűről: „De mondom néktek: minden hivalkodó beszédűt, amit beszélnek az emberek, számot adnak majd az ítélet napján. Mert a te beszédűdből ismertel igaznak, és a te beszédűdből ismertel hamisnak.” (Mát 12,36–37) „Semmi rothadt beszéd a ti szátokból ki ne származzék, hanem csak amely hasznos a szűkésűes építésűre, hogy áldásos legyen a hallgatónak. És meg ne szomorítsátok az Istennek ama Szent Lelkűt, aki által megpecsételtettetek a teljes váltságnek napjára. Minden mérgesség és fölgerjedés, harag, lárma és káromkodás kivettessék közűletek, minden gonzsággal együtt.” (Efész 4,29–31)

A derék asszony otthoni beszédstílusáról, modoráról ez olvasható a Szentírásban: „Az ő száját bölcsen nyitja meg, és kedves tanítás van nyelvűn.” (Péld 31,26)

„Milyen sok bajt okoznak a családi körben a türelmetlen szavak! Ha az egyik ingerűlten kifakad, a másik hasonló módon és hangnemben felel. Ezután következnek a megtorlás és önigazolás szavai, amelyek azután súlyos, gyötrű igát ácsolnak nyakunknak, mert a sok keserű szó szívűnknek fájdalmas termést hoz majd. Akik ilyen módon civűdnek, szűgyenkezni fognak – önbecsülésűk elvész, lelkiismeret-furdalás gyötri őket, amiért elveszítették önuralmukat, és csűf szavakat engedtek meg maguknak. Mennyivel jobb, ha a kegyelem olaját hordozzuk szívűnkben, s minden kihívást krisztusi szelidséggel és türelemmel tudunk elviselni!

Sokan türelmetlen, féktelen lelkűletűkkel űzik el családjűkből Krisztust. Az ilyen embereknek van mit legyözniűk.

Felűl kell kerekedűnk lobbanékony természetűnkön, uralkodnunk kell szavainkon, s ezzel döntű gyűzelmeket fognak aratni. Ha nem uralkodunk beszé-

dükkön és indulatainkon, akkor Sátán rabszolgái, alattvalói vagyunk... Minden üres locsogás, és minden sértő, türelmetlen, ideges szó Sátánnak bemutatott áldozat. Költséges áldozat ez, költségesebb, mint az Istennek felajánlott bármely áldozat, mert feldúlja az egész család békéjét és boldogságát, elpusztítja egészségét, s végül a boldog, örök élet elvesztéséhez vezet. Az önfegyelem, amelyre Isten ígéje kötelez, saját érdekünket szolgálja. Növeli családjunk és a körülöttünk élők boldogságát. Finomítja ízlésünket, megszenteli gondolkodásunkat, békességet fakaszt, és végül örök életet. Ha szent fegyvellemmel állítunk korlátot magunknak, növekedni fogunk az istenfélelemben és az alázatban, s könnyűvé válik a helyénvaló viselkedés, a helyes szavak kimondása. Féken tartja a természetes ember indulatos vérmérsékletét. A bennünk élő Üdvözítő minden órában megerősít minket. Szolgáló angyalok fognak időzni családi körünkben, és örvendezve vizik a mennybe az isteni életben elért fejlődésünk hírét.”

„Ha türelmetlen szavakat szólnak hozzád, sohase válaszolj hasonló lelkülettel. Gondolj arra, hogy »az engedelmes, szelíd felelet elfordítja a harag felgerjedését« (Péld 15,1). A hallgatásban csodálatos erő rejlik. A haragos emberhez intézett válasz csak felingerli őt. Azonban gyorsan elmúlik a harag, ha hallgatással, gyengéd, türelmes lelkülettel találkozunk.” (Ellen G. White: *Bizonyságtételek a gyülekezetek számára; Boldog élet*, 211–212. o.)

Emlékezzünk mindig az igei tanácsokra: „Legyetek pedig egymáshoz jóságosak, irgalmasok, megengedvén egymásnak, miképpen az Isten is a Krisztusban megengedett néktek.” (Eféz 4,32) „Öltözzetek föl azért, mint az Isten választottai, szentek és szeretettek, könyörületes szívet, jóságosságot, alázatosságot, szelídséget, hosszútűrést. Elszenvedvén egymást és megbocsátván kölcsönösen egymásnak, ha valakinek valaki ellen panasa volna, miképpen a Krisztus is megbocsátott néktek, akképpen ti is.” (Kol 3,12–13)

Apolnunk kell a családi, társas együttléteket. Időt kell keresni a beszélgetésekre, közös programokra. Érdeklődnünk kell egymás munkaköre, tanulása és egyéb elfoglaltsága iránt. Szabállyá kellene tenni a gyakori közös ebédet és vacsorát, amelyet meghitt, vidám beszélgetés közben fogyasztunk el. Le kell győznünk az akadályokat mindenképpen, mert az otthon kialakításához és a családi együttérzés kötelékének megtartásához ez nélkülözhetetlen. Az ilyen együttléteket joggal nevezhetjük „okos tiszteletnek”.

Rendkívül nehéz megváltoztatni otthoni szokásainkat: az idegeskedést, szemrehányást, a hang felemelését minden kis semmiségért. Otthoni szokásaink azok, amelyeket a legtöbbször ismétlünk, így a legjobban rögződnek. Ahol elidegenedtek a családtagok, teljesen elhagyták a kedvesség megnyilatkozásait, ott nagyon nehéznek tűnik egy új, másfajta gyakorlatot meghonosítani. Komoly könyörgés mellett, kitartó igyekezettel azonban lehetséges a változás. És a változásnak meg is kell történnie, mert otthonunkat csak így menthetjük meg.

A vendégszeretet

A vendégszeretet gyakorlása talán kicsiségnek tűnik. Isten azonban fontosnak tartotta, hogy bibliai rendelkezéssé tegye számunkra. A Szentírásban ismételt olvassuk a felhívást: „A szentek szükségére adakozók legyetek, a vendégszeretetet gyakoroljátok.” (Róm 12,13) „A vendégszeretetről el ne feledkezzetek, mert ezáltal némelyek, tudtukon kívül, angyalokat vendégelték meg.” (Zsid 13,2) „Legyetek egymáshoz vendégszerető, zúgolódás nélkül.” (1Pét 4,9)

„Legyen otthonunk a megkísértett ifjúság menedékhelye. Sokan közülük válaszüton állnak. Bármely befolyás vagy benyomás eldöntheti választásukat, és megpecsételheti sorsukat. A gonosz mindenütt kínálja magát. A szórakozóhelyek barátságosak és vonzóak, szívesen fogadnak minden vendéget. Körülöttünk mindenfelé vannak emberek, akiknek nincs otthonuk, és sok családnak nincs segítő, felemelő ereje. A fiatalok könnyen a gonosz csapdájába esnek. A mi ajtóink előtt mennek a pusztulásba.

Ezeknek a fiataloknak részvétteljes segítségre van szükségük. A barátságos és egyszerű szavak, kicsiny figyelmességek elűzik a kísértés felhőit, amelyek körülveszik őket. Ha együttérzést nyilvánítunk a fiatalok iránt, ha meghívjuk őket otthonunkba, és jóakarattal, barátságosan vesszük körül őket, akkor találunk közöttük sokakat, akik örömmel lépnek a menny felé vezető ösvényre.

Arra vonatkozóan, hogy kiknek van a legnagyobb szükségük vendégszeretetünkre, emlékezzünk Jézus tanácsára: »Monda pedig annak is, aki őt meghívta: Mikor ebédet vagy vacsorát készítesz, ne hívd barátodat, se testvéreidet, se rokonaidat, se gazdag szomszédaidat; nehogy viszont ők is meghívjanak téged, és visszafizessék néked. Hanem mikor lakomát készítesz, hívd a szegényeket, csonkabonkákat, sántákat, vakokat. És boldog leszel, mivelhogy nem fizethetik vissza néked; mert majd visszafizettetik néked az igazak feltámadásakor.« (Luk 14,12–14)

Az ilyen vendégek fogadása nem jelent nagy megterhelést számunkra. Nem várnak el különleges fáradtsággal vagy jelentékeny költséggel elkészített megvendéglést. Nem szükséges a pazar teríték. Sokaknak csupán a ti meleg, szívélyes üdvözlésed, egy hely a tűzhelyeteknél, ülőhely az asztalotoknál, vagy akár csak annak lehetősége, hogy körötökben részt vehessenek egy imaórán, olyan, mint egy menyei üdvözlés.” (Ellen G. White: *A nagy Orvos lábnymán*)

A vendégszeretet és szolgálatkészség mellett maradjon meg a család meghitt, bizalmas köre is, legyenek csendes időszakok, örömteljes együttléteket kizárólag a családi kör számára.

A családi áhitat

Korunkban különösen nagy szükség van a családi áhitatokra. „Most van itt az idő, amikor minden háznak imádság helyévé kell lennie. Hitetlenség és kételkedés uralkodik mindenfelé. Az igazságtalanság nő

vekszik... És mégis vannak olyan keresztények, akik kiteszik magukat annak a nagy veszedelemnek, hogy nem gyakorolják a családi áhítatot. Nem adják meg otthonukban Istennek az Őt megillető tiszteletet, nem tanítják meg gyermekeiket arra, hogy Istent szeressék és féljék... Csupán a hívő élet látszata van meg náluk, erejét pedig megtagadják.” (Ellen G. White: *Bizonyságtételek a gyülekezeteknek*, 140. o.)

Emlékezzünk Jézus intelmére: „De vigyázzatok magatokra, hogy valamikor meg ne nehezedjék a ti szívetek dobozódásnak, részegségnek és ez élet gondjainak miatta, és váratlanul reátok ne jöjjön az a nap.” (Luk 21,34)

Az istenfélelem gyakorlása, ápolása otthonunkban Isten kifejezett akarata. „És ez ígék, amelyeket e mai napon parancsolok néked, legyenek a te szívedben. És gyakoroljad ezekben a te fiaidat, és szólj ezekről, amikor a te házadban ülsz, vagy ha úton jársz, és amikor lefekszel, és amikor felkelsz.” (5Móz 6,6–7) „A Krisztusnak beszéde lakozzék bennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén szívetekben az Úrnak. És mindent, amit csak cselekesztek, szóval vagy tettel, mindent az Úr Jézus nevében cselekedjétek, hálát adván az Istennek és Atyának Óáltala.” (Kol 3,16–17)

„Apák és anyák! Bármilyen megterhelő is a munkátok, ne mulasszatok el családotok összehívását a családi oltár köré. Kérjétek otthonotokra a szent angyalok védelmét. Emlékezzetek rá, hogy szeretteiteket kísértések veszik körül. Naponta sok a kísértés a fiatalok és öregek ösvényén. Imádkozniuk kell azoknak, akik türelmes, szerető és vidám életet szeretnének élni. A győzelmet csak akkor vívhatjuk ki önmagunk felett, ha állandóan elnyerjük Isten segítségét.”

„Az áhítat és ima órájáról semmilyen szempont kedvéért nem mondhatunk le.”

„A szülőknél szinte, buzgó imával védősáncot kellene vonniuk gyermekeik köré. Teljes bizalommal

kérjék Istent, hogy lakozzék velük, és szent angyalival őriztesse őket és gyermekeiket Sátán kegyetlen hatalmától.” (Ellen G. White: *Boldog élet*, 38. o.; *Üzenet az ifjúságnak; Bizonyságtételek VII.*)

Az áhítat megtartásának módja

„Minden családnak legyen meghatározott ideje a reggeli és az esti áhítat számára. Milyen szép is az, ha a szülők gyermekeikkel együtt, korán reggel, még mielőtt étkeztek volna, együtt mondanak hálát Istennek az éjszakai nyugodalomért, és oltalmát, segítségét, irányítását kérik az előttük lévő napra. S amikor eljön az este, milyen szép, ha szülők és gyermekek ismét öszegyülekeznek az Úr orcája előtt, hogy hálát mondanak az elmúlt nap áldásaiért!...

Az áhítatot az apa, vagy távollétében az anya vezesse. Olyan Biblia-verseket válasszon, amelyek bátorítók és könnyen megérthetőek. Az áhítat rövid legyen. Ha hosszú fejezetet olvasnak fel, és hosszú imát mondanak, az áhítat fárasztóvá lesz, s megkönnyebbülést érez az ember, amikor vége van. Ha az áhítat órája száraz és fárasztó, ha olyan kevéssé vonzó, hogy a gyermekek félnek tőle, akkor ezzel Istent gyalázzák meg.

Apák és anyák! Tegyétek az áhítat idejét a lehető legkellemesebbé. Ha némi időt szentelnétek az előkészületre, akkor képesek lennétek vonzóvá és áldásossá alakítani. Törekedjétek a változatosságra! A felolvasott íráshelyekkel kapcsolatban kérdéseket lehet feltenni, és néhány jelentőségteljes, megfelelő megjegyzést fűzhetünk hozzájuk. Az éneklés is felüdít. Az ima legyen rövid és tartalmas. Aki imádkozik, egyszerű, bensőséges szavakkal adjon hálát Isten jóságáért, és kérje segítségét. A gyermekek is részt vehetnek az olvasásban és az imádkozásban. Csak az örökkévalóságban lesz majd nyilvánvalóvá, milyen sok jót eredményeztek az ilyen áhítat órái.” (Ellen G. White: *Bizonyságtételek a gyülekezeteknek*, 141–142. o.)

Összeállította: Vankó Zsuzsa

Felhívás

Életszokásainkon, otthoni magatartásunkon, lelkületünkön és beszédstílusunkon változtatni nem könnyű feladat. A világ romboló légköre, szokásaival és egész gyakorlatával naponként hat lelkünkre, beáramlik otthonunkba is. Isten felhívása azonban határozottan hangzik. „Különüljétek el!” Isten népének ünnepélyes kötelezettsége, hogy környezete, de elsősorban annak légköre Isten felemelő és megszentelő befolyásáról tegyen tanúságot. Ennek az a legfőbb feltétele, hogy naponként kérjünk kegyelmet és erőt Istentől az áhítatok idején.

*„Egy jól nevelt, jól irányított család többet tud mondani a keresztény elvekről, mint megannyi prédikátor igehirdetése.” (Ellen G. White: *Adventista otthon*)*

NE FÉLJ!

„Közelegj hozzám,

amikor segítségül hívlak Téged!

Mondd: Ne félj!” (Siral 3,57)

Ez az ige minden ember számára ismerős élethelyzetet elevenít fel. Jól ismerjük, milyen a félelem, csüggedés és szorongás érzése a lélekben. Amikor ezek az érzések kerítenek hatalmukba bennünket, jólesik a biztatás, még akkor is, ha csak emberi részvét készítenet valakit a bátorításunkra. Mennyivel inkább megnyugtató azonban, ha maga Isten szólít meg bennünket ezekkel a szavakkal: „*Ne félj!*” A csüggesztő körülmények között mi is imádkozhatunk Jeremiás próféta szavaival: „*Közelegj hozzám, amikor segítségül hívlak Téged, mondd: Ne félj!*”

Miért létezik a félelem?

Isten nem félelemre teremtett bennünket, nem az Ő akarata, hogy féljünk. „*Nem félelemnek lelkét adott nekünk az Isten, hanem erőnek, szeretetnek és józanságnak lelkét.*” (2Tim 1,7) Akkor miért félünk és szorongunk? A Szentírás tanítása szerint ez a bűn következménye. A félelem már az első emberpárnál jelentkezett az Édenben, amikor bűnük elkövetése után elrejtöztek Isten elől. Saját tapasztalatainkból is tudjuk: akkor félünk, akkor vannak szorongásaink, amikor eltávolodunk Istentől, és valami miatt megszakad a kapcsolat, amely összekötött Vele. Ilyenkor gyakran jelentkezik a félelem érzése.

Családi probléma, betegség, munkahelyi gondok, kilátástalannak, megoldhatatlannak tűnő nehézségek idején gyakran kerít hatalmába bennünket a félelem és csüggedés. Nincs olyan ember, aki valamilyen formában ne találkozott volna, vagy ne találkozna ezzel az érzéssel. „*Elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legkülsőbnek is.*” (Ésa 40,30) Mindannyian kerülhetünk ilyen állapotba. Ilyenkor az Istenben bízó embernek az a vágya, hogy Istentől hallja ezt a biztatást: „*Ne félj!*”, s Tőle kapjon bátorítást és megerősítést.

Nem Isten akarata, hogy féljünk, de mélységesen meg tud érteni bennünket félelmeinkben. Együtt érez velünk, és megindul állapotunkon, gyengeségeinken. Figyeljük meg három bibliai történet alapján, hogy

amikor félünk, csüggedtek vagyunk, akkor Ő mindig megszólít bennünket a „*Ne félj!*” biztatással.

„Bízzatok, én vagyok, ne féljetekek!”

Az első történetet Máté evangéliuma 14. fejezetében találjuk. A csodálatos kenyérszaporítás után Jézus „*kényszerítette tanítványait, hogy szálljanak hajóba és menjenek át előre a tulsó partra, amíg Ő elbocsátja a sokaságot.*” És azon az éjjelen kitört a vihar.

A tanítványok az éjszaka háromnegyed részében küszködtek az elemekkel. Azután, hajnali három óra tájban, Jézus a vízen járva hozzájuk ment. A teljesen kimerült tanítványok kiáltozni kezdtek a félelemtől. De Jézus azonnal megszólította őket, mondván: „*Bízzatok, én vagyok, ne féljetekek!*”

„Ne félj, csak higgy!”

A második történet Márk evangéliuma ötödik fejezetében olvasható. A leírás szerint a „*zsinagógafők*” egyike, név szerint Jairus, felkeresi Jézust, és lábai elé térdelve kéri, hogy jöjjön, gyógyítsa meg a leányát, mert haldoklik. Jézus azonnal elindul vele, de a nagy sokaság – amely időközben köréje gyülekezett – feltartóztatja. Milyen érzései lehettek eközben Jairusnak? Tudta, hogy leánya haldoklik. Emberi segítség nincs, az egyedüli remény: Krisztus. El tudjuk képzelni a szorongást, félelmet, ami átjárta a szívét. Az idő szorításában, gyermeke miatt sürgetné Jézust, de most a lassan haladó menetet is megállítja valami, mert a nagy tolongásban egy vérfolyásos asszony hozzáér Jézus ruhájához. Jézus Krisztus nem megy el szó nélkül a hittel teljes érintés mellett, megáll, és beszél az asszonnyal. Mennyire fokozódhatott Jairusban a félelem! Ekkor küldöttek érkeznek Jairus házából: „*Leányod meghalt, mit fárasztod tovább a mestert? Jézus pedig, amint hallotta e beszédet... azonnal mondta a zsinagóga fejének: Ne félj, csak higgy!*” (Márk 5,35–36)

Jézus első szava a hozzá vonzó, tőle segítséget kérő emberhez akkor is ez volt, ma is ez: „*Ne félj, csak higgy!*” Volt alapja a biztatásnak? Azt gondolhatjuk: ha a kislány meghalt, hiábavaló a bátorítás. De amikor Jézus mondja: „*Ne félj!*” – soha nem alap nélkül teszi, ha szerintünk már veszve van is minden. Jairus is megtapasztalhatta kislánya feltámasztásakor, hogy aki így szólt: „*Ne félj!*”, annak semmi sem lehetetlen, és ahol mi már egy utat sem látunk, neki számtalan megoldása van.

„Ne félj, Pál!”

A harmadik történetet az Apostolok cselekedetei 27. fejezetében találjuk. Pál apostolt fogolyként viszik Rómába. Elindulásuk után nem sokkal hatalmas vihar tör ki a tengeren. „*Mikor pedig több napon át sem nap, sem csillagok nem látszóttak, és nem kis vihar szorongatott, továbbra minden reménységünk elvételét életben maradásunk felől... akkor Pál felállván, mondta: ...mostanra nézve is intellek benneteket, hogy jó reménységben legyetek, mert egy lélek sem vész el közületek, hanem csak a hajó. Mert ez éjjel mellém állt egy angyala az Istennek, akié vagyok, akinek szolgálók is, ezt mondván: Ne félj, Pál! A császár elé kell néked állanod. És íme az Isten ajándékba adta néked mindazokat, kik veled hajóznak. Annakokáért jó reménységben legyetek, férfiak! Mert hiszek az Istennek, hogy úgy lesz, amint nékem megmondatott.*” (Csel 27,20–25)

A reménytelen helyzetben Pálnak volt lelkierője biztatni azokat, akik halálfélelemben voltak. Hogyan lett az apostol ilyen erős? Mitől volt képes ilyen határozottan biztatni a hajón levőket? Az előző éjszakán Istentől hozzá küldött angyal első szava Pálhoz ez volt: „*Ne félj, Pál!*” És ígéretet tett arra, hogy a viharban a hajó egyetlen utasa sem veszíti el az életét.

Áttekintve ezeket a történeteket, azt gondolhatnánk, hogy milyen jó volt abban a korban élni, amikor a félelem és csüggedés idején Jézus közvetlenül mondhatta az érintettnek: „*Ne félj!*” Vagy milyen jó lehetett Pálnak, akihez Isten küldött angyalt a bátorítás szavaival. Milyen kiváltságosak voltak ezek az emberek! De vajon hozzánk nem szól Isten ilyen biztatással? A Szentírás tele van a „*Ne félj!*” bátorításokkal, amelyek mindannyiunknak szólnak. A sok biztatás közül most olvassuk el és gondoljuk végig az egyik legszebbet:

„*Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened! Megerősítelek, sőt megsegítelek, és igazságom jobbjával támogatlak.*” (Ésa 41,10)

„Ne félj, mert én veled vagyok!”

Miért biztosítja Isten az embert arról, hogy vele van? Azért, mert Sátán minden ember ellen ravasz támadást intéz. A legnagyobb baj idején, amikor félünk és szorongunk, nehéz próbák súlya szorít bennünket, vagy amikor vétkeztünk, Sátán megpróbálja elhitetni velünk: „*Téged az Isten elhagyott.*” Amikor a legnagyobb szükségünk lenne Isten jelenlétének és közelségének a tudatára, Sátán akkor próbálja meg legjobban sugallni, hogy Isten elfordult tőlünk, nincs velünk, nem törődik a problémáinkkal. Az Úr azonban így biztat: „*Ne félj, mert én veled vagyok.*”

Kell ennél nagyobb biztatás és bátorítás? Amikor úgy érezzük, hogy magunkra maradtunk, nincs, aki igazán megértene bennünket vagy segíteni tudna nekünk félelmeinkben, akkor Isten megszólít, ezekkel a szavakkal: „*Ne félj, mert én veled vagyok!*” 5Mózes 31,6-ban az alábbi ígét olvashatjuk: „*Legyetek erősek és*

bátrak, ne féljetekek és ne rettegetek tőlük, mert az Úr, a te Istened maga megy veled, nem marad el tőled, sem el nem hagy téged.” Mózes – halála előtt – ugyanazokkal a szavakkal bátorítja népét, mint amelyeket Ésaiásnál olvastunk. Ugyanezt a bátorítást kapta Józsué szolgálatba helyezésének idején Istentől: „*Amiképpen Mózeszel veled voltam, teveled is veled leszek, el nem hagylak téged, sem el nem maradok tőled.*” (Józs 1,5)

A kifejezések is sugározzák az erőt: „*El nem hagylak, sem el nem maradok tőled!*” Nem történhet meg, hogy Isten elhagyna bennünket, nem feledkezik meg rólunk. Milyen gyakran elfelejtjük ezt, nem gondolunk rá, hogy Ő ott van velünk a nehéz helyzetekben is. Jézus ezt mondta: „*Íme, én tivatek vagyok mindennap, a világ végezetéig.*” (Mát 28,20) Naponta gondolhatunk Jézusnak erre az ígéreterre, mert minden napra szóló ígérte. Jusson eszünkbe, amikor félelem fog el bennünket!

„Ne esüggedj, mert én vagyok Istened!”

Miért kell tovább erősíteni bennünket ezekkel a szavakkal? Ésaiás próféta adja meg rá a választ: „*És szól Sion: Elhagyott az Úr engem, és rólam elfeledkezett az Úr!*” (Ésa 49,14) A Biblia szóhasználatában Sion az egyház. Isten népének tagjai, azok, akik Istent megismerték, ők szólnak gyakran ezekkel a szavakkal, amelyek a csüggedés jellemzői. Egy másik alkalommal kérdés formájában fogalmazza meg Isten népe helyzetét a próféta: „*Miért mondod, Jákób, és szólsz ekként, Izrael: »Elrejtetett az én utam az Úrtól, és ügyemmel nem gondol Istennem!« Hát nem tudod-e, nem hallottad-e, hogy örökkévaló Isten az Úr, aki teremtette a föld határait? Nem fárad és nem lankad el, végéremehetetlen az Ő bölcsessége!*” (Ésa 40,27–28)

Csodálatos az a szelíd intés ebben az ígében, amellyel csüggedésünkből kisegít bennünket az Úr: „*Nem tudod? Nem hallottad, hogy örökkévaló Isten az Úr, Ő teremtette a föld határait, végéremehetetlen az Ő bölcsessége?*” Soha nem hallottuk? Dehogynem! Istent nem ismerő emberekkel beszélgetve bizonyoságot is teszünk Isten teremtő hatalmáról: mindent, ami van e világon, azt Isten hozta létre, teremtő szavával. Igen, elméletben tudjuk mindezt, de amikor elcsüggedünk, akkor megfeledkezünk arról, hogy annak az Istennek, aki velünk van, aki el nem marad tőlünk, teremtő hatalma van. Jeremiás próféta így fogalmazza meg a bátorítást: „*Íme én, az Úr, Istene vagyok minden testnek, vajon van-e valami lehetetlen nékem?*” (Jer 32,27) Istennek személyesen kell felhívnia figyelmünket mindenhatóságára, mert csüggedtségünkben elfeledkezünk erről. Mint ahogyan az előbb idézett jézusi ígérte („*Íme, én tivatek vagyok mindennap, a világ végezetéig*”) mellett is ott találjuk: „*Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön!*” (Mát 28,18) Az a Valaki, akinek minden hatalom adatott mennyen és földön, ígérte meg, hogy mindennap velünk van, ne féljünk, ne csüggedjünk, mert Ő a mi Istenünk.

„Megerősítetek”

Félelmeink és próbáink során van, amit Isten feltétel nélkül megígér: megígéri a megerősítést. Ez nem azt jelenti, hogy azonnal megoldódnak a problémáink. Nem jelenti a félelemre okot adó helyzet azonnali elmúlását sem. Mi történt Pállal, amikor az angyal melléje állt a „*Ne félj!*” biztatással? Elmúlt a vihar? Nem. A vihar egyre inkább fokozódott, és még csak azután történt a hajótörés, de Pál rendíthetetlenül vált, mert megerősítést kapott. A helyzet csodálatos megoldását csak később tapasztalhatta. Azonban léteznek olyan próbák is, amikor soha nem szűnik meg az az élethelyzet, ami a gondot okozza. Ugyancsak Pálról olvassuk, hogy „*tövis adatott a testébe, hogy gyötörje*”, azaz beteg volt. Nagy valószínűséggel szembetegség, gyengénlátás lehetett az az állapot, amelyre több levelében is utal: „*Látjátok, a köszöntést saját kezeimmel írom... Mekkora betűkkel írok nektek!*” A korinthusi gyülekezetnek leírta, hogy háromszor is könyörgött azért, hogy múljék el tőle ez a betegség. Bizonytalán három alkalommal, hosszabb időn keresztül böjtölt, könyörgött Istenhez gyógyulása érdekében.

Érthető volt ez a kérése? Ha valakinek szüksége volt egészséges szemre, jó látásra, akkor ő volt az. Mennyi levelet írt! És mindig segítségre szorult, amikor olyan tevékenységet kellett végeznie, amihez szükség volt jó látásra. Isten azonban nem teljesítette kérését, nem gyógyította meg őt, hanem megerősítette, hogy el tudja hordozni ezt az állapotot. Erőt adott neki, és Pál apostol élete végéig gyengénlátó maradt. Tudta Pál, hogy miért kell ezzel a betegséggel együtt élnie? Tudta, maga tesz erről bizonyosságot: „*Hogy a kijelentések nagysága miatt el ne bizakodjam, tövis adatott nekem a testembe... hogy felettébb el ne bizakodjam.*” (2Kor 12,7) Imádságai, könyörgései idején Isten megmutatta neki, hogy ezért kell ezt a helyzetet élete végéig viselnie.

Valóban nagyon sok kijelentést kapott az apostol. Egy alkalommal pedig elragadtatott, kibeszélhetetlen dolgokat látott és hallott. Ezt írja: „*Tudtotokra adom pedig, atyámfiai, hogy az az evangélium, melyet én hirdettem, nem ember szerint való. Mert én sem embertől vettem azt, sem nem tanítottak arra, hanem Jézus Krisztus kijelentése által.*” (Gal 1,11–12) Pál elmondta, hogy amit tanított, amiről beszélt, az nem emberektől, hanem Jézus Krisztus kijelentése által került a birtokába. És hogy a kijelentések nagysága miatt el ne bizakodjon, azért adatott, hogy a betegséget élete végéig hordozza.

Mi lett volna, ha Isten mégis elveszi Páltól ezt a betegséget? És mi lett volna, ha ennek következtében a kijelentések nagysága miatt elbizakodik? Mi vált Pál apostol javára? Egyértelmű a válasz, és az imameghallgatás végeredménye sem kétséges. Élete végéig hordozta betegségét úgy, hogy Isten adta hozzá az erőt. Teljesült az ígélet: „*Megerősítetek.*” Amikor olyan helyzetben vagyunk, hogy a félelem összeszorítja szívünket, amikor minden kilátástalan, akkor először mindig az erőért imádkozzunk, hogy az adott helyzetben Ő erősítsen meg bennünket. Isten örömmel telje-

síti kérésünket, és javunkra szolgál minden, amit megengedett az életünkben. Bekövetkezhet az, amit Pál írt: amikor én gyenge – a magam erejével tehetetlen – vagyok, akkor vagyok erős, mert Isten akkor adja az erejét. Akinek pedig Isten adja az erőt, az mindenre képes. „*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.*” (Fil 4,13)

„Sőt megsegítetek”

Milyen érdekes, hogy kiegészítő kötőszóval találjuk a következő bátorítást: „...*sőt megsegítetek!*” Mit érthetünk meg ebből? Azt, hogy az esetek döntő többségében – a megerősítést követően, mintegy ráadásként, ajándékként – megoldódnak a problémáink. Amikor valamilyen céllal megengedi életünkben a megpróbáló időszakot, gyakran tapasztalhatjuk, hogy az erő után jön a megsegítés is. Hányszor élhettük már át Isten valóságos közbeavatkozását életünk eseményeibe: elhárultak az akadályok, utak nyíltak meg előttünk, élethelyzetek változtak meg, embereket tett jóakaratúvá.

„Jézus nem azért szólít fel követésére, hogy azután elhagyjon bennünket. Ha életünket átadjuk szolgálata, akkor többé nem fordulhat elő olyan helyzet, amelyről Isten nem gondoskodott már előre.” (Ellen G. White: *Az evangélium szolgálói*, 164. o.)

„És igazságom jobbjával támogatlak”

A kéz az erő és a hatalom jelképe. Isten nemcsak azt ígéri, hogy hatalmával megerősít, megsegít, hanem azt is, hogy jobbjával, igazsága jobbjával támogat. Lényében a szeretet és irgalom egybeforr az igazsággal. Életünk nehéz helyzeteiben az Ő lényéhez, szeretetéhez és igazságához akar közelebb vonni, célja, hogy Őt keressük, az Ő útját, az Ő igazságát. Azzal, hogy megsegít a próbáinkban, a rosszal való szembefordulásra készítet, abból kivonva meg akar tanítani az Ő útjain igazságban járni. Azon munkálkodik, hogy ne csak a nehéz helyzetekből akarjunk megszabadulni, hanem vágyódjunk az igaz élet után is. Azt akarja, hogy „*el nem feledkezve semmi jótéteményéről*”, felfakadjon bennünk a vágy: „*Mutasd meg nekem a Te utadat, hogy járhassak a Te igazságodban, és teljes szívvel féljem nevedet.*” (Zsolt 86,11) Ebben támogat minket igazsága jobbjával.

Amikor mindezeket így átgondoljuk, akkor mindent szépnek és megnyugtatónak találunk: Isten ott lesz velünk, amikor a legnagyobb bajba kerülünk és csüggedés kerít hatalmába bennünket. Elhisszük, értelmünkkel elfogadjuk ezt. Mégis, amikor a próbákban vagyunk, félünk – és megfélemlünk a személyesen nekünk szóló ígéretekről. Sokszor másokat bátorítunk az isteni ígéretekkal, mert amikor nem mi vagyunk a nehéz helyzetben, akkor pontosan átlátjuk,

hogy nincs miért aggódni, Isten ott van és megsegíti majd a bajban levőt. De amikor minket tesznek próbára a nehézségek, nem bízunk Isten ígéreteiben, sőt meg is feledkezünk róluk.

Ugyanez jellemezte a tanítványokat is. Jézus meghalt, félelem fogta el őket, és nem emlékeztek az ígéretekre. Nekik szólt a feltámadás ígérete, erőt meríthettek volna belőle, de elfelejtették, nem tudtak élni vele. Jézus ellenségei viszont határozottan emlékeztek a szavakra: „*Másnap pedig, amely péntek után következik, egybegyűltek a főpapok és a farizeusok Pilátushoz, ezt mondván: Uram, emlékezünk, hogy az a hitető még életében azt mondta: harmadnapra feltámadok.*” (Mát 27,62–63)

Hányszor viselkedünk mi is úgy, mint a tanítványok! Az ígéretet hozzánk szólnak, mégsem tudunk odafigyelni rájuk, mert annyira félünk, és csüggedtek vagyunk.

A tanítványok „félelmükben bezárkóztak, és már látták közeledni az órát, melyben Mesterük sorsában osztoznak. Pedig milyen nagy lehetett volna az örömük. Mária vigasztalhatatlanul állt a kertben, és keservesen sírt, pedig az Üdvözítő a háta mögött állt. Sze-

mei úgy tele voltak könnyel, hogy nem ismerte fel Urát. A tanítványok szíve is annyira fájt, hogy nem tudták elhinni a boldogító üzenetet. Sok keresztény tesz így ma is, mint egykor a tanítványok. Hányan sírnak Máriával együtt: „*Elvitték az én Uramat... és nem tudjuk, hová tették Őt!*” Sokaknak mondhatná Jézus: „Mit sírsz? Kit keresel?” Hányszor áll ott az elcsüggedtek mögött, de nem veszik észre; szól hozzájuk, de nem értik meg. Bárcsak fölemelkednének a csüggedt fejek, meglátnák Őt a kisírt szemek, és figyelnének szavaira... Ne bánkódjatok, »*mint a többiek, akiknek nincsen reménységük*«. Jézus él!” (Ellen G. White: *Jézus élete*, 493. o.)

Szívből kívánom, hogy ha félelem fog el bennünket, és Jeremiás szavaival imádkozunk: „*Közeleg hozzám, amikor segítségül hívlak, mondd: Ne félj!*” – akkor ne feledkezzünk meg Isten bátorításáról, hanem mindig jusson eszünkbe a személy szerint nekünk szóló ígérete: „**Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened, megerősítelek, sőt megsegítelek, és igazságom jobbjával támogatlak!**” Legyen ez mindannyiunk élő tapasztalata!

Vígh Ágnes igehirdetése

HAZÁEL

A megosztott királyság idején, az i. e. IX–VIII. században Izraelből északkeletre élt egy nép, amely politikai, gazdasági és katonai szempontból egyaránt veszélyt jelentett az északi ország részre, néha Júdára is. Ez az ország Szíria volt. Az arám népek legerősebb nemzete ebben az időben próbált világhatalmi tényezővé válni – egyelőre sikertelenül. Királyai legtöbbször a damaszkuszi főistenről, Hadádról nevezték magukat, és a Benhadád (Hadád fia) nevet vették fel. Szíria történelmében sok Benhadád nevű királlyal találkozunk.

Akháb, izraeli király uralkodásának negyedik évében Illés próféta megbízást kapott az Úrtól, hogy kenje prófétává maga helyett Elizeust, az északi ország rész királyává Jéhut, Szíria királyává pedig Hazáelt (1Kir 19,15–16). Ezekből

a feladatokból Illés csak egyet teljesített: Elizeust maga mellé vette. Sem Jéhut nem kente fel, sem pedig Hazáelt nem kereste meg Damaszkuszban. Hazáel felkenetésére Elizeus által került sor mintegy 22 év múlva, Jéhut pedig Elizeus megbízásából egy próféta-tanítvány iktatta be több mint harminc évvel később. Nem tudjuk, miért volt ez így, elképzelhető, hogy az Úr meghosszabbította az izraeli királyok és Benhadád szír uralkodó kegyelemidejét, s ezért nem adott újabb végrehajtási parancsot Illésnek.

A történetek közül szeretném kiemelni a Hazáelről szóló leírást, akiről láttuk, hogy a mennyben évtizedekkel a beiktatása előtt Szíria uralkodójává jelölték. Felelős tisztséget tölthetett be Szíria királyá, Benhadád mellett. Minden bizonnyal részt vett több háború-

ban, amelyet az izraeli királyok ellen folytattak a sírek. Ha nem is volt ott az elit alakulatban, amelyet Benhadád Elizeus próféta elfogatására küldött Izraelbe, az eseményekről tudhatott. Elizeus kérésére az Úr csodat művelt: megnyitotta a próféta szolgájának szemét, hogy lássa a védelmükre kirendelt angyalseregeket, bezárta a szír katonák szemét, amíg Elizeus Samáriába, a király udvarába vezette a katonákat (2Kir 6,12–23). Tudott arról a mennyei segítségről is, amellyel Izrael Istene megsegítette az ostromlott Samáriát, amikor a kiéhezett nép már majdnem megadta magát (2Kir 6,24–7,20). Ismerte Naámánt, országának hadvezérét, akit bélpoklosságból gyógyított meg Elizeus próféta.

És most, íme megjelenik Damaszkuszban Elizeus próféta, védtelenül, kiszolgáltatva. Az a sze-

mély, aki ellen Benhadád király nemrég elfogatóparancsot adott ki, akiért hadseregének színe-javát küldte Dótnába. Elizeus akkor megmutatta, ki az az ember, akit keresnek: az ég és föld teremtettségének, Izrael Istenének a szolgálója. Dehogyan akarta a szír vezérkar fölemelni kezét ezek után a védtelen öregemberre! Hiszen láthatatlan tüzes lovagok védik most is őt. Benhadád, Szíria királya betegen feküdt palotájában, amikor meghallotta a hírt: Isten embere Damaszkuszba jött.

„És elment Elizeus Damaszkuszba, Benhadád pedig, Szíria királya beteg volt. És hírül adták neki, mondván: Az Isten embere ide jött. És mondta a király Hazáelnek: Végy ajándékot a kezébe, és menj elébe az Isten emberének, kérj tanácsot az Úrtól általa, mondván: Meggyógyulok-e ebből a betegségből? És eleibe ment Hazáel, és ajándékokat vitt kezében mindenféle drága damaszkuszi jószágból, negyven tevé terhet. Elment, megállott előtte, és így szólt: A te fiad, Benhadád, Szíria királya, az küldött engem hozzád: Vajon meggyógyulok-e ebből a betegségből?” (2Kir 8,7–9)

Micsoda kép! Isten prófétáját a pogányok – miután megbizonyosodtak, hogy az élő Isten követe – tisztelettel és alázattal közelítik meg. Így küldte évszázadokkal később Nabukodonozor babiloni király is seregének fővezérét, Nabuzaradánt Jeremiás prófétához, hogy a menny követének megfelelő tiszteletet kapjon az uralkodótól. Nabukodonozor akkor a választott nép királyának börtönéből szabadította ki a prófétát.

Elizeust nem üldözték most, de röviddel ezelőtt, épp a szíriai ostrom idején, Izrael királya halála kerestette. Ha nem áll mennyei védelem alatt, minden bizonnyal ki is végzik.

Hányszor megismétlődött ez a helyzet az egyház történelmében az évezredek során! Az evangélium látszólagos képviselői nyomorgatják és halálra keresik Isten hitelesített szolgálóit, a pogány uralkodók pedig, akik megismerték az élő, igaz Istent, tisztességet és védel-

met adnak a prófétáknak, apostoloknak, az igaz keresztényeknek. Bizony ma is előfordulnak ilyen esetek!

Nem valószínű, hogy Elizeus elfogadta az ajándékot a szír uralkodótól. A Biblia nem ír ugyan róla, de ha a Naámán gyógyulásáért felajánlott ajándékot visszautasította, akkor bizonyára most sem fogadta el. Isten szolgálói nem pénzért és ajándékokért közvetítik a menny Istenének üzenetét. Elizeus nemcsak az Illés prófétának adott megbízást akarta pótlólag teljesíteni, hanem külön felszólítást és kinyilatkoztatást kapott az Úrtól erre az útra. A következő szakaszt az új fordítású Bibliából idézem:

„Elizeus ezt mondta neki: Menj, és mondd azt neki, hogy bizonyosan felépül, bár az Úr velem megláttatta, hogy meg fog halni. Akkor az Isten embere mereven maga elé nézett, azután sírva fakadt. Hazáel megkérdezte: Miért sírsz, uram? Ő így felelt: Mert megtudtam, hogy milyen veszedelmet hozol Izrael fiaira. Erődjeiket fölperzseled, ifjakat fegyverrel ölöd meg, csecsemőket sziklához vágod, és terhes asszonyaikat felhasogatod. Erre azt mondta Hazáel: Ugyan micsoda a te szolgálád, ez a kutya, hogy ilyen nagy dolgokat vihetnék véghez? De Elizeus így felelt: Megláttatta velem az Úr, hogy te leszel Arám (Szíria) királya.” (2Kir 8,10–13) Milyen szomorú szívvel adta át a menny üzenetét Hazáelnek Elizeus prófétának! Hazáel, aki eddig alázatos és megbízható szolgálója volt Benhadádnak, csodálkozva hallgatta a történelem urától jövő kinyilatkoztatást.

Gondolhatnánk, hogy a mindenható Isten jelenlétének ilyen kézzelfogható közelsége alázatot és tiszteletet munkálhatott Hazáelben. Azonban csak egy mondat maradt meg a fülében: „Te leszel Szíria királya!” Ugyanúgy visszhangzott ez a mondat a lelkében, mint később Babilonban Nabukodonozor király gondolataiban a Dániel által adott kinyilatkoztatás: „Te vagy az arany fej!” Sajnos mindkét uralkodót önteltté, beképzeltté, önfejűvé tette a hatalmas

megbízás. Hazáel sem, Nabukodonozor sem tudott helyesen bántani a kapott hatalommal. Milyen sokszor ismétlődött és ismétlődik ez is a történelemben! Voltak azonban olyan uralkodók is, akik megismerve a róluk szóló próféciákat, meghajoltak az élő Isten előtt, és igyekeztek alárendelni magukat az isteni vezetésnek. Ilyen volt Círus perzsa király, és Nagy Sándor makedón hadvezér is.

A próféta távozása után Hazáel visszament urához, aki megkérdezte tőle, mit mondott Elizeus. Megdöbbentő Hazáel magatartása! Szó szerint megismételte azt, amit Elizeus mondott, de csak az elejét. Hogy mi minden mehetett végbe Hazáel lelkében azon a napon, csak sejteni lehet, de álljon itt egy ihletett leírás is Ellen G. White tollából:

„Hazáel története emlékezetes esete a gonoszság mélységének, melybe az ember le tud süllyedni, amikor az ördögi hatalom ellenőrzése alatt áll. Kihaszánva a körülmények adta lehetőségeket, Sátán sorra feléleszti a gonosz szív aljas hajlamait. Megragadja az alkalmat, hogy minden gonosz tulajdonságot felébresszen, míg az ámitás és hazugság atyjának rászédettje lesz az ember, akinek megvolt minden lehetősége, hogy gazdag tapasztalatokat szerezzen lelki dolgokban, de nem aknázza ki, nem becsülte meg lehetőségeit. Az ilyen ember nem sokat tud arról, mennyire gonosz is a le nem csillapított, természetes szív. Egyetlen szikra elég, hogy a megszenyített szív fortyogó katlanná váljék, amelyen nem tud többé uralkodni az ember. Ekkor már nem a maga ura. Sátán beszél rajta keresztül, és a sötétség hatalmasságainak közvetítő közegévé válik. Sátán az úr fölötté, és mert hosszú ideje az ördög ellenőrzése alatt volt már, nincs ereje kiszabadulni a csapdából.” (*Materials/1888-as anyagok*, 1659–1660. o.)

Ezután már csak tényszerűen vegyük sorra Királyok könyve eseményleírásait:

1. „És elment (Hazáel) Elizeustól, és bement az ő urához, aki megkérdezte: Mit mondott Elizeus? Ő így felelt: Azt mondta,

hogy meggyógyulsz. Másnap azonban elővett egy takarót, és bemártván azt vízbe, ráterítette az ő arcára, és meghalt. És uralkodott Hazáel őhelyette.” (2Kir 8,14–15) Hazáel egyszerűen megfojtotta királyát.

2. „És hadba ment (Akházia, Júda királya) Jórámmal, az Akháb fiával, Szíria királya, Hazáel ellen Rámóth Gileádba, de a szíriaiak megverték Jórámot. Akkor visszatért Jórám király, hogy meggyógyíttassa magát Jezréelben a sebekből, amelyeket a szíriaiak Ráma alatt ütöttek rajta, amikor Hazáel, Szíria királya ellen harcolt. Akházia pedig, a Jórám fia, Júda királya aláment, hogy meglátogassa Akháb fiát Jezréelben, ahol az betegem fektült.” (2Kir 8,28–29)

3. Elizeus próféta megbízásából egy prófétatanítvány az izraeli hadvezérek közül felkeni királlyá Jéhut, és közli vele a feladatot: neki kell végrehajtania az Illés próféta által Akháb házára kimondott ítéletet. Jéhu megöli Jórámot, az uralkodót, és a jövődőlés beteljesítéseképpen kiirtja Akháb házána írmagját is. „És mondta az Úr Jéhunak: Amiért szorgalmasan megcselekedted azt, ami nekem tetszett, és az én szívem kívánsága szerint cselekedtél az Akháb házával, azért a te fiaid negyedig ülnek az Izrael királyi székében. De Jéhu mégsem igyekezett azon, hogy az Úrnak, Izrael Istenének törvényében járjon teljes szívéből, mert nem szakadt el a Jeroboám bűneitől, aki bűnbe ejtette Izraelt. Abban az időben kezdett az Úr pusztítani Izraelben, és megverte őket Hazáel Izrael minden határában.” (2Kir 9–10. fejezet)

4. Hazáel a déli országrészt, Júdát sem kímélte. „Ebben az időben (Joás júdai király uralkodása idején) jött fel Hazáel, Szíria királya, és megszállotta Gáthot, és bevette azt. Azután megfordult Hazáel, hogy Jeruzsálem ellen menjen. De Joás, Júda királya vette mind a megszentelt ajándékokat, amelyeket az ő atyái, Josafát,

Jórám és Akházia, Júda királyai az Úrnak szenteltek, és amelyeket ő maga szentelt neki, minden aranyat, amely találatott az Úr házána és a király házána kincsei között, elküldte Hazáelnek, Szíria királyának, s az elment Jeruzsálem alól. ...És már az esztendő elmúltával feljött ellene Szíria királyának serege, s ment Júdára és Jeruzsálemre, s kiirtották a nép minden vezéreit a nép közül, és minden zsákmányukat elküldték Damaszkuszba a királynak. Mert noha kevés emberrel jött rájuk a szíriai had, mindazáltal az Úr kezükbe adta Júdának nagy seregét, mivel az Urat, atyáik Istenét elhagyták...” (2Kir 12,17. 18; 2Kron 24,23–24)

5. „Joásnak, az Akházia fiának, Júda királyának huszonharmadik esztendejében lett király Joakház, Jéhu fia Izraelen Samáriában, tizenhét esztendeig. És gonoszul cselekedett az Úr szemei előtt, és követte Jeroboámnak, a Nébát fiának bűneit, aki bűnbe ejtette Izraelt, és nem szakadt el azoktól. És felgerjedt az Úr haragja Izrael ellen, és adta őket Hazáelnek, Szíria királyának kezébe, és Benhadádnak, Hazáel fiának kezébe az ő életének minden idejében. De könyörgött Joakház az Úrhoz, és meghallgatta őt az Úr. Mert megtekintette az Izrael nyomorúságát, hogy miképp nyomorgatja őket Szíria királya. És az Isten szabadítót küldött Izraelnek, aki megmentette őket a szíriabeliek hatalmától, hogy az Izrael fiai lakhassanak az ő sátoiraikban, mint azelőtt. De mégsem távoztak el a Jeroboám házána bűneitől, aki bűnbe ejtette Izraelt, hanem azokban jártak, sőt az Asera is helyén maradt Samáriában. Pedig nem hagyatott meg Joakháznak több nép, mint ötven lovag, tíz szekér, és tízezer gyalogos, a többit mind megölte Szíria királya, és olyanná tette, mint a cséplő pora. ...Hazáel pedig, Szíria királya nyomorgatta az Izraelt, Joakház minden napjaiban. De megkegyelmezett az Úr nekik, és megkönyörült

rajtuk, hozzájuk tért az Ő szövetségéért, amelyet kötött Ábrahám-mal, Izsákkal és Jákóbbal, és nem akarta őket elveszíteni, sem el nem vetette őket az orcája elől mind ez ideig. És meghalt Hazáel, Szíria királya, és az ő fia, Benhadád lett helyette a király.” (2Kir 13,1–7. 22–24)

Az előző felsorolás minden pontjának tanulsága van napjaink egyháza számára is. Érdemes ezeket leszűrni és megszívlelni. Íme egy élet a történelemből: jól indult, és rosszul folytatódott. Nem az Úr akarata volt, hogy Hazáel élete eltorzuljon, de előre látta, és felhasználta történelemformáló kezében. Ennek ellentétéként látjuk a Bibliában Nabukodonozor életrajzát, akinek megtérését és végső nyilatkozatát megörökítette a Szentírás:

„Nabukodonozor király minden népnek, nemzetnek és nyelveknek, akik az egész földön lakoznak: Békességetek bőséges legyen! A jeleket és a csodákat, amelyeket cselekedett velem a felséges Isten, illendő dolognak tartom megjelenteni. Mely nagyok az Ő jelei, és mely hatalmasak az Ő csodái! Az Ő országa örökkévaló ország, az Ő uralkodása nemzedékről nemzedékre száll. ...Az idő elteltével én, Nabukodonozor szemeim az égre emeltem, értelmem visszajött, és áldottam a felséges Istent, dicsértem és dicsőítettem az örökké élő, akinek hatalma örökkévaló hatalom, országa nemzedékről nemzedékre áll. És a föld minden lakosa olyan, mint a semmi, és az Ő akarata szerint cselekszik az ég seregében és a föld lakosai között, és nincs, aki az Ő kezét megfoghatná, és ezt mondaná neki: Mit cselekedtél?” (Dán 3,31–33; 4,31–32)

Hazáel személyével kapcsolatban sajnos semmi biztatót nem örökített meg a Szentírás. A tanulságokat azonban le kell vonnunk. „Azért aki azt hiszi, hogy áll, meglássa, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12)

mj

ÉLETÜNK EGY SZAKASZÁNAK KRÓNIKÁJA

Köszönöm, hogy én is elmondhatom: „Mind ez ideig megsegített az Úr, a mi Istenünk!”

Makón laktunk a Megyeház utcában, az imaház épületében. Négyen voltunk: Putnokiné, Bodóné és én, lelkiileg testvérek, Frank Gizike néni pedig ugyanabban a házban, de tulajdonjoggal rendelkező lakásban élte remeteszerű életét.

Miután megözvegyült a két néni, úgy éltünk, mint egy család. Így kerültünk közelebbi kapcsolatba. Mindenkinek megvolt a maga külön lakrésze. Frank Gizike néni utált, gyűlölt bennünket. Látni sem akart, de nemcsak minket, hanem senki emberfiát. Szinte megközelíthetetlen volt. Később derült ki, hogy azért vált ilyené, mert a negyvenes években kulákoknak nyilvánították és egyik napról a másikra minden vagyonuktól megfosztották őket. Egy öccse maradt, őt is fogolyként vitték Szibériába. Hazajövele után gimnáziumi tanár lett. Gizi néni a sógornőjét is ugyanúgy gyűlölte, akárcsak minket.

Négy évvel ezelőtt Gizike néni elesett a bezárt lakásban. Az öccse talált rá, mivel csak ő tudott bemenni hozzá, neki volt kulcsa. De azután, hogy elesett, a tanár úr keresett meg és hívott segítségül, mert ő nem tudott mit kezdeni vele. Készségesen segítettem. Az orvos kórházba utalta, ahova én kísértem be. Segítettem az elrendezkedésben, s úgy tűnt, hálás ezért. Megígértem, hogy mindennap meglátogatom. Néhány hét után az orvos megkérdezte, hogyan gondolja megoldani a helyzetét, mert hazamehetne. Többféle megoldás adódott. Csakhogy Gizike néni azt szeretne volna, hogy én vállaljam el a gondozását, s így a saját otthonában maradhatna. Megemlítettem, hogy a közösségünk is fenntart egy idősek otthonát, igaz, egy kicsit távol Makótól. Végül is Gizike néni úgy döntött, hogy inkább élne hívő emberek között, mint bárhol másutt. Mondanom sem kell, hogy örültünk, nemcsak mi hárman, hanem az egész gyülekezet. Úgy éreztük, megtört a jég, felszállt a köd, s kisütött a nap! Sírtunk örömeinkben. Most már azért imádkoztunk, hogy az Úr munkálja ezt a megoldást. Így került Frank Gizike néni Elekre.

Alighogy fellélegeztünk, Putnoki néni betegedett meg. Tudathasadása lett, amit nagyon nehezen viseltünk. Sok-sok álmatlan éjszakát töltöttünk így. Közben Bodóné is leesett a lábáról. Öt hónapig járóképtelen volt. Egyre mondogatták: ők is mennek Elekre,

hogy legalább én tehermentesítve legyek. Nehéz volt erre gondolni; mondogattuk: igen, megyünk majd nemsokára együtt, mind a hárman.

2000 februárjában én is megbetegedtem, csúnya vírusos influenza kerített hatalmába. A száraz köhögés következtében a jobb oldali lágyékban egy duzzanat képződött, kisugárzó, éles, szűrő fájásokkal. Kezdem gyengülni, fogyni. A nyár közepére elhatalmasodott rajtam a betegség. A házi orvos kórházba utalt, kivizsgálásra. Putnoki néni a kivizsgálás idejére Elekre vitük. A vizsgálatok eredményeként rosszindulatú rákos megbetegedést diagnosztizáltak. Szégyenkezve mondom el, a sok-sok személyes tapasztalat ellenére, amelyeket hívő életem folyamán nyertem – pánikba estem. Szembesülve a tényekkel, úgy próbáltam beletörődni sorsomba: hiszen életem az Úr ajándéka, s Neki van hatalma akár meggyógyítani, akár megerősíteni, hogy türelemmel viseljem sorsomat, de joga van vissza is venni az élet leheletét. Végül is bármi történik velem, ha kegyelmet nyerek Krisztusban, csak javamra van. Ezékiás király jutott eszembe: „Rendeld el házadat!” Éreztem, ez nekem is szól. Elkezdtünk gondolkodni Bodó nénival, hogyan tovább? A házi orvosunk egy látszólag kedvező lakásajánlattal jött... De egyszer csak arra gondoltam: vajon kedves dolog-e az Úr előtt, ha a ránk bízott javakat, amelyeknek valójában csak a sáfárai vagyunk, világi embereknek adjuk? Mi lesz akkor, ha leesünk a lábunkról, gyülekezetbe sem tudunk menni? Vegyünk magunkhoz valakit? Nagyon nehéz küzdelmet jelentett eldönteni, hogy feladjuk ezt a lakást. Hiszen mind a hárman úgy mentünk oda lakni 1982-ben, hogy onnan már vagy Elekre, az otthonba, vagy a temetőbe visznek. Sokat töprengtünk, tanakodtunk, esedeztünk, fohászokodtunk, kérve az Urat, mutassa meg a kivezető utat! Putnoki néni közben visszahoztuk Elekről.

Péntek volt, iszonyúan fárasztó nap. Az esti imaóráról alig volt erőm hazamenni. Alig vártam, hogy lepihenjek. Csörög a telefon, Egervári testvér keresett. Tudtuk, hogy másnap Szegeden szolgál, s délutánra három barátközival átmentünk néhányan. Az istentisztelet utáni beszélgetésen elmondta, hogy Eleken bővítik az otthont, a szomszéd telken ismét vettek egy házrészt, ahol apartmanokat alakítanak ki. Visszafele egész úton ezen gondolkodtam. Mintha valami békesség költözött volna a szívembe... Többszörösen megbizonyosítva láttam a 46. zsoltár igéjét: „Isten a mi oltalmunk és erősségünk, igen bizonyos segítség a nyo-

morúságban.” Még aznap este felhívtam Vankó testvérnőt, majd Németh Péter testvért ez ügyben, aki biztatóan állt hozzá. Kezdtém reménykedni. Ezután Putnoki nénit véglegesen visszavittük Elekre. Igyekezünk magunkat is felkészíteni a költözködéssre. Bár némi késéssel, 2000. december 28-án ez is megtörtént. Végre megnyugodtunk, hiszen most már itt vagyunk Eleken, mind a négyen.

A költözködés nehézségei után eljött a pihenés ideje. Kezdtém újra megerősödni. Rájöttem, a pihenés a leghatékonyabb gyógyszere a betegségemnek. Bodónéval egy lakásban élünk, s ez újabb megpróbáló időszak volt, valameddig. Bár Makón is együtt laktunk tizenvalahány évig, de azért nem ennyire szoros közelségben. Itt kellett szembesülnünk azzal, hogy bár mindketten meggyőződéses, régi hívők vagyunk, ám teljesen más típusok, más gondolkozásmóddal, más szokásokkal, szemlélettel – különböző személyiségek vagyunk. Ekkor értettem meg igazán, mint jelenthet idős testvéreinknek beilleszkedni az együttélésbe. Tudomásul venni azt, hogy sorstársak. Ezen az időszakon is csodálatosan vezetett át az Úr, amiért lelkünk mélyéből áldjuk Őt, aki végtelen türelemmel hordozza méltatlan életünket. Megtanultunk kölcsönösen alkalmazkodni egymáshoz.

Néhány jól ismert igén sokáig elgondolkoztam az eddigi életformához képest teljesen más, új élethelyzetben. Most kezdtém megérteni igazán, mennyire más dolog olvasni, beszélni, vagy prédikálni egy-egy igeszakaszról, mint a gyakorlatban megélni azt. Ilyen volt például Gal 6,2: „*Egymás terhét hordozzátok, és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.*” Amikor láttuk az intézet ápoltságait, s egyre jobban megismerve őket tapasztaltuk is, hogy egyikük jobban leépült, elhasználódott, mint a másik, elgondolkoztam. Ki tudhatja igazán, milyen életkörülmények kényszerítették őket, hogy idejőjjenek. Átérezve állapotukat, és azt, hogy most már mi is ehhez a családhoz tartozunk, hiszen sorstársak vagyunk, felvetődött bennem a kérdés: ugyan mit várhatunk tőlük? Vagy személyesen én mit is tehetnék értük? Mennyi küzdő imádság előzte meg, míg egyáltalán sikerült megnyernünk egymás bizalmát. Az Úr Jézus szavai vezettek el a közeledési formához: „*Új parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek.*” (Ján 13,34) Eddig nem is volt semmi gond, de ahogyan folytatta: „*Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást.*” Egyszerre mindkét ige megvilágosodott lelki látásom előtt. Megtanulni elfogadni, szeretni egymást úgy, ahogyan Jézus szeret engem. Úgy, ahogyan vagyunk, minden fogyatkozásunkkal, megrögzött, beidegződött szokásainkkal, nyavalyáinkkal együtt.

Áldott időszak következett ezután. Egymás látogatása, a szombatiskola közös tanulása, az imaórák, és sok-sok más együttlét. Az imaház a szomszédban van, vagyis helyben, ez is nagyon kedvező lehetőség. Beilleszkedtünk az idősek otthonába. Úgy éreztük, megalapozódott életünk utolsó szakasza.

De hogy ne legyen felhőtlen az ember élete, mint valami lidérces álom kísér, mint árnyék, hogy talán

mégis ott lappanghat a szervezetemben az a gyilkos kór, amelyet Makón vélték felfedezni. Mindez annak ellenére, hogy 2001 januárjában Szentesen az ultrahang- és CT-vizsgálat kizárta ezt a feltételezést. Aggályaimat elmondtam a házi orvosnak, aki javasolt egy újabb kivizsgálást. Eközben Frank Gizike néni öccse meghalt. Így Gizike néni végrendelkezett, és makói házrészre a közösség tulajdonába került. Ez nagy megnyugvást hozott mindnyájunknak, és így lett végleges Gizike néni itt maradása.

Közben folytak a vizsgálatok, és végül egy hatalmas, vastag falú epehólyagot jeleztek. Műtétet javasoltak, amelynek nem vettem alá magamat, mivel jó volt a közérzetem.

Hamarosan vágyak, tervek fakadtak lelkemben. Tavasz lett, zsendült a pázsit, az eddig szunnyadó hagymák, gumók megújuló hajtásai kandikáltak kifelé a tavaszi nap simogatta földből. Duzzadtak a rügyek, hamarosan lombosodtak a fák. Virágba borult minden, amit ősszel gondosan, közös munkával elültettünk. Álmélkodva, merengve csodáltam a jó Isten hatalmát, szemlélve kezének alkotásait a csodálatos virágszirmokban, a pompázó színekben. Örültünk, látva, miként áldotta meg kezünk munkáját. Mély hálaérzet költözött szívünkbe Óiránta, hogy nem mellőzött, nem tett félre, mint valami régi, elhasználódott edényt, hanem méltatott rá, hogy eszközei legyünk valami szépnek, jónak létrehozásában, amelyben együttműködött velünk. Gyorsan elillant a nyár, és közeledett az ősz.

2002. szeptember 2., vasárnap délután belázasodtam. A láz megmakacsolta magát, kúszott fel a hőmérő higanyszála 39 °C-ra. Bodó néninek nem szóltam, nehogy megijedjen. Telefonvonalunk sem volt a mellettünk folyó építési munkák miatt. Feküdtem az ágyban, rettenetesen éles, szűrő fájásokkal a szívtájékon. Mozdulni sem tudtam. Kísértettek az emésztő gondolatok, a gyötrő, kínzó önvád. Jól ismert bizonyágtétel jutott eszembe foszlányokban: „Isten minden cselekedetet megvizsgál, és e tettek a mennyei könyvekben hűségéről vagy hűtlenségéről tanúskodnak. Minden név mellett félelmetes pontossággal van feltüntetve minden helytelen szó, minden önző tett, minden teljesítetlen feladat, minden titkos bűn, minden ravasz képmutatás. A semmibe vett mennyei intéseket és dorgálásokat, az elfecsérelt pillanatokat, a kihasználatlan alkalmakat, a jó vagy rossz befolyást és messze ható következményeit a nyilvántartást vezető angyal mind feljegyezi.” (Ellen G. White: *Korszakok nyomában*, 429. o.)

Eddig is tudtam ezt, de most különös hatással volt rám. Elfogott a félelem: vajon elfogadott-e az Úr? Ezen töprengtem. De hát hogy gondolhatok ilyenre! Hányszor megtapasztaltam jóságos jelenlétét életemben. Újra megkísértett a gondolat: megtettem-e minden tőlem telhető? Egyszer csak, mintha egy halk, szelíd hang a fülembé súgta volna: Hát nem tudod, még mindig nem tudod, hogy régen elfogadott Jézus, a te hű Megváltód? Ő él, és te is élni fogsz, ha hű maradsz mindhalálig. Most értettem meg igazán, hogy ebben a hitben, ebben a hűségben van az igazi keresz-

tényi élet titka elrejtve. Reménység költözött a szívembe, és végtelen hála a menny Ura iránt, aki az én jószágos Atyám. Új erő költözött szívembe, és a testem is megerősödött. Végre elcsendesedtem. Reggelre ébredve, a lázmérő már csak 37,7-et mutatott. Felöltöztem, amikor jött az intézet vezetője, Baloghné Évike, hogy telefonüzenetet kapott: a bátyám meghalt, és szerdán lesz a temetése. Dermedten álltam a hír halatán... Elmondtam, hogy mi történt velem éjjel, máris futott az orvosért, aki tüdőgyulladást sejtett. Megkérdeztük, hogy elindulhatok-e a temetésre, ami kb. 400 km-es utat jelent. Ő nem látta különösebb akadályát az utazásnak, ha csak közbe nem jön valami. Ebben megnyugodtam, mintegy meglegedve a főorvos úr engedélyével.

Évikével megbeszéltük a temetés körüli teendőket. Nagy készülődésben voltam. Hétfő éjjel jól aludtam. Kedd reggel egy vak testvérnőt elkísértem a fodrászhoz, majd én is bejelentkeztem. Közben kiflit sütöttem, hogy ne menjünk üres kézzel a temetésre. Délután ismét kezdtem belázasodni. Telefonáltunk a hűgaimnak, ha nem is leszek ott a temetésen a láz miatt, lesz képviselőm.

Ezután a láz fokozódott, hiába vettem be lázcsillapítót, csak emelkedett. Ekkor döbentem rá súlyos mulasztásomra, hogy az első rosszullet után nem kérdeztem meg az Urat. Megelégedtem az orvos engedélyével, készülődni kezdtem... Csak most kezdtem el keresni Istent, bocsánatáért esedeztem, kérve, hogy tegye teljesen egyértelművé számomra, elindulhatok-e a temetésre. Éjjel volt a krízis. Mozdulni sem tudtam. Tehetetlenül feküdtem, mindenre elszántan. Törszűrőként éreztem a gyötrő fájdalmakat ismét a szív táján. Hajnalban fölkeltem, kimentem a mosdóba, mert rosszullet környékezett, majd ittam egy kis svédcsapot kevés vízzel. Ezzel megszűnt a rosszullet. Azon izgultam, hogy csak vissza tudjak menni az ágyamba, ne itt haljak meg, ha már meg kell halnom... Majd lázcsillapítót vettem be. Kezdttem megnyugodni, és lassan elaludtam.

Reggel a szokott időben ébredtem. A lázam ismét 37,7 °C volt. Fölkelésem után Évike jött, hogy megbeszéljük az indulás időpontját. Elmondtam, milyen volt az éjszakám. Csak annyit mondott, szedjem össze a legszükségesebb dolgokat, mert lehet, hogy kórházba kell mennem. A főorvos újra megvizsgált, és sürgős mentővel a gyulai kórházba utalt. A vizsgálatok közben, ahogy az orvosok egymás között beszéltek, rosszat sejtettem. Közben újabb betegek jöttek, és a beteghordók egy toloszékben a váróban hagytak, elgyötörve, éhesen, dideregve.

Délután végre megkaptuk a vizsgálat eredményét, beutalóval a tüdőkórházba. Miután megtörtént a felvételem a IV-es belosztályon, egy hatágyas kórterembe vittek. Ablak melletti ágyat választottam, majd elrendezkedtem, és elaludtam. Alkonyodott, amikor felébredtem. Éhséget éreztem, az éjjeliszekrényen megpillantottam a vacsorát. Egy kifli és egy doboz húskonzerv. Mivel volt nálam egy banán, a kiflivel akartam elfogyasztani, miközben jött az első látoga-

tóm, Környei Csilla Békésről. A nagymamája is Eleken van, s ott tudta meg, hogy kórházban vagyok. Nagyon megörültem Csillának. Kérdezte, mi a vacsorám, és mutattam a konzervet. Ő is tudta, hogy közel húsz éve nem fogyasztok húst. Sarkon fordult, és eltűnt. Én meg csak falatozgtam, csodálkozva a jeleneten. Csakhamar visszajött, kezében egy csomaggal, amit boldogan adott át. Néhány szót váltottunk, majd együttérző, gondoskodó szeretettel átölelt és elment.

Később eszembe jutott az előző nap délutánja, és hogy a bátyámat eltemették. Mi is történt volna, ha a rosszullet útközben ér? Talán már nem is volnék az élők között. Kimondhatatlan hálát éreztem, szemlélve a bölcs, isteni előrelátást. Mert ennél egyértelműbb és gyorsabb választ sem kaphattam volna imámra.

Reggel napsütésre ébredtem. A szobánk ablakában muskátli virágzott. Távolabb a parkban csodálatos ezüsthényők, keresztes- és lucfenyők, nyárfák, nyír-fák, bokrok ágait lengette a szellő. Csodálatos látvány volt. A szépséget csak fokozta a madarak csiripelése. Ismét elgondolkoztam, csodálva a jó Isten kezének alkotásait, amelyek fennen hirdették hatalmát és dicsőségét. Mivel lázmentes voltam, kimentem a zuhanyzóba, felfrissültem. Majd hozták a reggelit, zsömlét és kefir. Nem ettem meg, mivel lemondtunk minden állati termékről. De eszembe jutott Csilla csomagja, amiben szőlő, körte és szilva volt. Pompásan megreggeliztem. A szobatársakkal még nem volt lehetőség a beszélgetésre. Majd jött az adjunktusnő vizitálni. Később ismét visszajött, bemutatkozott, és kérdezgetett, hol, hogyan élek, táplálkozom. Elmondtam, hogy semmilyen állati fehérjét nem eszem. Az étkezések a patikatisztaságú, 80–100 férőhelyes ebédlőben voltak, ahova én is kijártam.

Estefelé megérkezett Évike, és beszámolt a temetésről. Közben az adjunktusnő is megkeresett, érdeklődött, minden rendben van-e az étkezés körül. Holnap jön a diétás nővér, és vele megbeszéljük a dolgot. Megfigyeltem, hogy ebben a kórházban a főorvostól kezdve a takarítóig mindenki hivatásszerűen végzi a munkáját.

Másnap, péntek reggel Csilla ismét meglátogatott, szójatejet és süteményt hozott. Így gondoskodott rólam. Az adjunktusnő is maximálisan elrendezett mindent. Aznap újabb beteg érkezett a szobánkba, akivel csakhamar megismerkedtünk. Az ebédlőben bejelenttem, hogy szombaton nem kérek ellátást. Évike délután befutott, gazdagon felpakolva élelemmel. Így aztán bőségesen el voltam látva mindennel. Szobatársaim kérdezősködtek, látva Évike szeretetteljes gondoskodását, és érdeklődésemet az otthon lakói iránt. Szombat reggel rendbe raktam az ágyamat, felöltöztem, mivel tudtam, hogy lesznek látogatóim. Kint gyönyörű idő volt, így fogtam a Bibliámat és a szombatiskolát, s a parkban egy csendes, napsütötte padon töltöttem az istentisztelet idejét. Természetesen ebédelni sem mentem, s ez feltűnt a szobatársaknak. Délután pedig özönlöttek a látogatóim, tizenketten, egymást váltva. A betegársaim elcsodálkoztak, látva, hogy örülünk egymásnak. Este hosszan beszélget-

tünk. Sehogyan sem fért a fejükbe, hogy magányos vagyok, mégis annyian látogatnak, és egyformán örülünk egymásnak. Mondtam, hogy valóban egyedülálló vagyok, de van egy nagy családom, szerte az országban, sőt az egész világon. Ezt aztán végképp nem értették, míg meg nem magyaráztam, hogy lelki testvérek vagyunk, és egy család. Így nyílt lehetőség hitem megvallására. Nem akartam esetleges vitába keveredni, inkább személyesen megélt tapasztalataimat beszéltem el. Így terelődött figyelmük az egyedül bölcs Istenre.

Vasárnap újra jöttek a látogatók hozzám is szép számmal. Hétfőn kezdődtek a kivizsgálások. Kértem a főorvost, közölje velem valóságos állapotomat. Ettől kezdve minden vizsgálat előtt tájékoztattam. Különböző vizsgálatokon estem át, csütörtökön volt bronchoszkópia, ami után úgy éreztem magam, mint aki halódik. Akkor éjjel semmit sem aludtam, később pedig enni sem tudtam, majd csak péntek este egy keveset. Ismét bejelentettem, hogy szombaton nem kérek ellátást. Hálás voltam a jó Istennek, hogy ezen a szenvedésen is átsegített. Örültem, hogy a szombat délelőttöt ismét a parkban tölthettem, lelkemmel bekapcsolódva a madarak éneklésébe. Délután örömteli testvéri találkozásra került sor. A makói testvérek és a barátok is meglátogattak. Ki sem mondhatom, mekkora erőt adott ez az igazi, őszinte testvéri együttérzés. A két hét alatt 36 látogatóm volt, ezenkívül a telefonhívások a legkülönbözőbb helyekről.

Mivel járó beteg voltam, igyekeztem jól kihasználni a napokat. Általában a vizitig olvastam és leveleket írtam, majd sétáltam a parkban, közelebről megismerkedtem a fákkal, bokrokkal és cserjékkel. Így találtam rá egy csodálatos bokorra, amelynek a nevét senki sem tudta. Örömmre Árvai Tibor testvér és felesége is meglátogattak, s így általuk sikerült megtudnom a „Lonca” nevet. Majd kimerészkedtem a hátsó kapun, és a Fekete-Körös töltésén sétáltam. Mindezek mellett a legnagyobb élmény mégiscsak az volt, hogy egy békéscsabai asszonnyal komolyan elbeszélgettünk a bibliai igazságról.

Kedden a főorvos úr közölte, hogy hazamehetek. Nagyon megörültem, és elgondolkoztam: milyen csodálatos az isteni gondviselés. Megengedte a súlyos próbát. Időt adott a két rosszullét között, hogy Őt is megkérdezhessem, s közben egy csodálatos helyet készített, ahol szinte a tenyerén hordozva segített elviselni a próbát. A kórházépület homlokzatán lévő szoborcsoport az irgalmas szamaritanust ábrázolta. Újra és újra betelt szívem hálával az én irgalmas Megváltóm iránt.

Végre otthon voltam, mindenki örömeire. Gyógyultan, gazdag tapasztalatok és élmények birtokában. Gyorsan erősödtem. Bekapcsolódtam a nagyobb család vérkeringésébe. Közben eltemettük Makón Putnoki nénit, a családi sírba.

Két hét múlva kontroll, amelynek eredménye biztató volt. Két hónap múlva kell újra mennem. Majd a kert rendezésén fáradoztunk, miközben állandóan ott motoszkált a gondolataimban, hogyan állíthatnék

emléket ennek a csodálatos gyógyulásnak és isteni gondviselésnek. Arra a bokorra és tujacsoportra gondoltam, amit a kórház parkjában megcsodáltam – s ezután a tapasztalatok újabb láncolata következett. Megint Isten igéje teljesedett életemben: „*Mikor még nyelvem sincs a szó, immár egészen érted azt, Uram.*” (Zsolt 139,4) Sarkadi látogatók érkeztek az otthonba. Árvai Tibor szülei hozták az áhított Loncát cserépből, amit azonnal el is ültettem a legszebb helyre. Nagy örömmre kialakult a tujacsoport is.

Két hónap múlva a főorvos úr megmutatta a felvételeket, milyen teljes a gyógyulás. Ez nagyon megnyugtató. Már csak a nagy epehólyag okozott némi gondot. Az otthon főorvosa javasolta az újabb ultrahangvizsgálatot. A szakrendelőben várakozva beszélgettem egy asszonnyal, aki elmondta, az édesanyja ugyanígy volt, neki sem volt semmilyen epebetegségre utaló tünete. Egyszer több helyen vizsgálták a teste, majd sürgősen kórházba utalták. Robbanásszerűen kilyukadt az epehólyag, és négy hónapi kórházi ápolással menthették meg az életét. Ez a történet megint feladta a leckét. Az eredmény nálam köveket és egyéb gyulladást állapított meg. Hosszú időn át töprengtem, hogy alávessem-e magam a műtétnek? Közben azon kísérleteztem, hogyan lehetne tojás nélkül tészta készíteni az otthon részére. Hat héten keresztül dolgoztunk a tésztaival. Többször eszembe jutott az említett asszony esete. Vajon nem az Úr rendelte mellém, hogy tudtomra adja, mi következhet a könnyelmű halogatásból? Egyre sűrűbben jelentkeztek a figyelmeztető gondolatok. Nem volna-e bölcsőbb dolog rászánni magamat a műtétre? Kezdtém lélekben felkészülni rá. Buzgón könyörögtem az Úrhoz, erősítse meg bennem azt a készséget, ami szent akarásával megegyezik. S egyre jobban erősödött bennem az elhatározás. Így aztán 2003 februárjában a gyulai kórházban megműtöttek. Amikor felébredtem, iszonyúan le voltam gyengülve, s nagyon kellemetlen órák következtek, az étkezésről nem is beszélve. Közben megismerkedtem a szobatársakkal. A szombat nagyon csendes volt: a szombatiskolát vettem át, majd sétáltam a folyosón, később az *Omega* c. kis füzetet olvastam.

Ezután ismét olyasvalamivel szembesültem, ami Isten igéjére irányította figyelmemet. „*Mert nem az én gondolataim a ti gondolataitok, és nem a ti útjaitok az én útjaim, így szól az Úr!*” (Ésa 55,8) Ugyanis előző szombaton a testvérek bátorítottak a műtét előtt, én pedig határozottan kértem, hogy ne látogassanak. Ki is hirdették a gyülekezetben a kérésemet. Am alig találok szavakat, hogy kifejezzem azt a sóvárgást, amellyel lestem az ajtót: csak jönné valaki a testvérek közül! Csak láthatnám az arcát, megsimogathatnám a kezét hálám kifejezéséért. Tudtam, hogy a gyülekezet imádkozott értem. És mi történt? Egyszer csak nyílt az ajtó... Ádám testvérek jöttek. Örömkönny szökött a szemembe, boldog voltam, hogy láthattam őket. Kicsit később Sarkadról is jött két testvérnő, akik mély együttérzéssel vettek körül. Most értettem meg igazán, hogy az értelem és az érzelem két külön hatalom az emberben, s milyen könnyen foglyul ejthet akár az

egyik, akár a másik. Vasárnap is volt két nagyon kedves látogatóm, akikkel hosszan elbeszélgettünk.

Hétfő reggel a műtétet végző főorvos hazaengedett. Felajánlotta a mentőt, de mondtam, értem jönnek. Itt is elmondhatom: mind az orvosok, mind az ápolók tisztelettel, gondossággal és szeretettel vettek körül.

Hazaérkezve döböntem rá, milyen törekeny a mi keresztényi életünk, még akkor is, ha régóta járunk az Úrral. Csak néhány napig voltam távol az otthonomtól, de az Úr előkészítette valami nagyon fontos, számomra elengedhetetlen felfedezésnek az útját. A műtét után elcsigázva, erőtlenséggel tértem haza, teljesen kiszolgáltatott állapotban, de azt azonnal észrevettem, hogy Bodó néni egészen felszabadult. Hosszan eltűnődtem ezen, látva, miként zuhant vissza egyik napról a másikra a jól beidegzett, megrögzött szokásaiba... Végre nem kellett hozzám alkalmazkodnia. Ott sürgött-forgott körülöttem, félig meghajlott alakjával. A rá mindig jellemző humorával, melyet egy pillanat alatt mintha a „farzsebből” rántott volna elő, mindenkire jóízű kacagásra készítette. Ő volt a fennkölt, a nagy, az óriás, és én a szánandó, nyomorult, szegény, vak és mezítelen. Nagyon elszégyelltem magam őelőtte is, meg az én Megváltóm előtt... Csak most eszméltem rá igazán, hányszor akartam ráerőltetni jónak vélt szokásaimat. Hányszor szóltam rá indulatosan, ha valamit nem úgy tett, ahogyan én szerettem volna. Hányszor viszonyultam hozzá úgy, ahogy nem érdemelte meg. Mintha magamat egy kicsivel különbnek tartottam volna, vagy valamivel többet tudnék, meg hát a kora is, lévén 87 éves. Hát ez volt az a nagy felfedezés, rádöbbenni, mennyire nem teljes még az átadásunk, és hogy az Úr milyen végtelen türelemmel és bölcsességgel fáradozik megmentésünkért, amit sokszor talán észre sem veszünk. Újra eszembe jutottak Jézus végrendelkező szavai: „Úgy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket.” Úgy, ahogy vagyunk, az eredeti, természetes mivoltunkban, mert Ő is így sze-

ret minket. Eszembe jutottak most már családunk többi tagjai, a főépületben – mert mi sokkal kedvezőbb körülmények között vagyunk, csak ketten lakunk egy különálló lakásban. De hát ők, akik talán harmincnál is többen vannak együtt... Ápoltak és ápolók, dolgozók, vezetők, hívők és nem hívők, egészen különböző korosztályúak. Ők hogyan felelhetnek meg a mennyei kívánalomnak?... Egyszerre elhalált bennem minden. Csendesesen pihenni tértem, átérve mérhetetlen erőtlenségemet.

Amikor felocsúdtam szenderegésemből, meglepődtem bennem az előbbi megrendítő kép. Pál apostol szavai jutottak eszembe, amikor háromszor könyörgött az Úrhoz a testébe adatott tövis miatt, de az Úr nem vette el, hanem kegyelméről biztosította: „*Elég néked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el.*” (2Kor 12,9) Tudtam, hogy ez a kegyelem – s nem az, amelyen emberek sokasága csügg... Tudtam, hogy a kegyelemnek ez az ígérete a mennyei erő ígérete, amelyet az apostol így fogalmazott meg a Szentlélek által Fil 4,13-ban: „*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.*” Bizalmam megújult életadó Krisztusunkban. Más szemmel, más fényben szemléltem családunk személyes, együttes, bukdácsoló, mégis mindig fölfelé törekvő igyekezetét, amely teljes megnyugvást jelentett számomra.

Most olyannak tűnik ez az egész, mint amikor eső után kisüt a nap, felragyog az égbolton a szivárvány tündöklő színeiben, és hatalmas ívével átöleli az óriás légtérrel. Sose gondoltam, hogy életünknek e szakaszáról krónikát fogok írni. Áldjuk ezért az időszakért az Urat, mert megtanultunk még jobban bízni Őbenne. „*Vissza-visszaemlékezik és megalázódik bennem az én lelkem. Ezt veszem szívemre, ezért bízom. Az Úr kegyelmessége az, hogy még nincsen végünk, mivel nem fogyatkozik el az Ő irgalmassága! Minden reggel megmegújul, nagy a Te hűséged!*” (Siral 3,20–23)

Molnár Mária

hírek

Gyermekszületés

2002. november 28-án született Orbán Brigitta és Orbán Attila kislánya, Áron (Komárom).

2003. április 10-én született Sándor Veronika és Sándor Ferenc kislánya, Barbara (Sopron).

2003. július 23-án született Némethné Gál Andrea és Németh Péter kislánya, Eszter (Tatabánya).

A szülők és gyermekek életére Isten gazdag áldását kívánjuk!

„Mert Te vagy az én reménységem, oh Uram, Istenem, én bizodalمام gyermekéemtől fogva! Reád támaszkodom születésem óta; anyámnak méhéből te vontál ki engem; rólad szól az én dicséretem szüntelen.” (Zsolt 71,5–6)

Halálozás

2002. november 25-én, 72 éves korában elhunyt Ócsai Zoltán, a farmosi gyülekezet tagja.

„Fölhevült bennem az én szívem, gondolatomban tűz gerjedt fel, így szólék azért az én nyelvemmel: Jelentsd meg, Uram, az én végemet és napjaim mértékét, mennyi az? Hadd tudjam, hogy milyen mulandó vagyok. Ímé tenyérynívé tetted napjaimat, és az én életem Te előtted, mint a semmi. Bizony merő hiábavalóság minden ember, akárhogy áll is! Bizony árnyékként jár az ember; bizony csak hiába szorgalmatoskodik; rakásra gyűjt, de nem tudja, ki takarítja be azokat! Most azért mit remélek, oh Uram?! Tebenned van bizodalمام.” (Zsolt 39,4–8)

Lincoln E. Steed:

KERESZTÉNY NEMZET?

„Egy nemzetre, csakis egyetlenegyre illenek e prófécia ismertetőjegyei.”

(Ellen G. White)

Az est díszvendége, két kézzel megmarkolva az olvasóállványt, előrehajolt, mint aki katapultálni készül több ezer hallgatója közé, akik a hatalmas bálterem sötétjében, asztalok körül foglaltak helyet. „Vannak Önök között teológusok? – recsegte torokhangon, erősen idegen akcentussal. – Akkor most figyeljenek: megtanítom önöket a helyes teológiára.”

A megszeppent vendégek hallgattak, mire a nyolcvanas éveiben járó dr. Sun Myung Moon tiszteletes belekezdett ünnepi beszédébe abból az alkalomból, hogy a főváros két napilapjának egyikét, a *Washington Times*t, amely tudvalevőleg az Egyesítő Egyház tulajdona, húsz éve alapították.

Az évforduló megünneplésére rendezett összejövetelen megjelent a hatalmi elit színe-java. 2002. május 21-e estéjén a városi előkelőségek tapsolva éltették a sikeres napilapot és az előtte álló fényes jövőt. A közönség megtekintette az előző elnök, id. George Bush ömlengő videóüzenetét, meghallgatta a hivatali ügyek által akadályoztatott jelenlegi elnök bocsánatkérését egy közeli beosztottja tolmácsolásában, és fejet hajtott, amikor Walter E. Fauntroy tiszteletes, nyugalmazott kongresszusi tag, a Washington, D. C.-beli új Béthel baptista templom lelkésze szóvirágokban gazdag áldását adta az eseményre. Mert ez volt aztán az „esemény”. Mit számít, hogy a távoli Afganisztánban éppen nagy hatósugarú rakéták csapódnak be, vagy hogy az al-Kaida újabb terrorista támadásokra készülődik a föld alatti búvóhelyeken – ez az önfelelt ünneplés pillanata volt.

Az előre kinyomtatott beszéd alcímére pillantva elmosolyodtam: „Isten figyelmeztetése a jelenkor, avagy az utolsó napok népéhez.” Nyilván a névleges keresztény hallgatóság politikai és hazafiúi érzelmeire kívánt hatni ez a megfogalmazás.

A zömök termetű Moon bokszolókéra emlékezte-

tő mozgással és gesztikulálással vázolta az istentelen kommunizmus elleni sikeres hadjárat történetét. Most, hogy annak vége, Amerika szerepe az, hogy mint „a második Izráel”, élére álljon a „mennyei királyság kiépítésének a földön és a mennyben” – jelentette ki. Amíg ez utóbbi némiképp az őskeresztény korszakot idézte, a szónok azzal folytatta, hogy „Amerika kedvéért a négy nagy (világ)vallás” alapítójának mindegyike „kiválasztott százhuszat történelmileg híres tanítványai közül”, akik mind „Jézusra összpontosítanak”. Tudatta még „a földre való visszatérésüket”. Ha a hallgatóság nem értette volna, mit akart ezzel mondani, mindenki kézhez kapott egy „jelentést egy szemináriumról, amely a szellemvilágban zajlott le”, feltehetőleg ebben a hónapban. Sok furcsaságot tartalmazott ez a jelentés, leginkább a résztvevők névsora hökkentett meg: a szeminárium ceremóniamestere Mohamed próféta volt, a fő imát a résztvevők nevében pedig Jézus mondta! Krisztus és a kereszténység, illetve a nemzet vallásos identitása tárgyköréből kölcsönzött szóképek ellenére az egész nem volt más, mint üzenet a szellemvilágból, vagyis spiritizmus. Erről *A nagy küzdelem* c. könyv „Közélgő küzdelem” c. fejezetének következő sorai jutottak eszembe:

„Amikor a spiritizmus még jobban hasonlít majd a mai névleges kereszténységhez, még több embert fog megteveszteni és törbe ejteni. Sátán alkalmazkodik a mai élet körülményeibe. A világosság angyalaként jelenik meg... Mivel a gonosz lelkek úgy tesznek, mintha hinnének a Bibliában és tisztelnék az egyházat, az emberek isteni erő megnyilatkozásaként fogadják el munkájukat.”¹

Húsz évvel ezelőtt a közvélemény még jót derült az ultrakonzervatív *Washington Times* megalapításán. Tavaly májusban már senki nem nevetett. Mi változott meg azóta? Hogy erre válaszolhassunk, nézzük meg, hogyan kapcsolódott a múltban is létező, de mostanra új értelmet nyert vallásos nemzeti küldetéstudat eszméjéhez ennek az estélynek az üzenete.

Amerika a prófeciákban

Arthur Williamson, a California State University történelemprofesszora „*Prófécia és a modern világ*”

1 Ellen G. White: *Korszakok nyomában*, 523. o.

című előadás-sorozatában elemzi, hogyan „*nőtt bele Amerika a megváltó nemzet szerepkörébe*” annak köszönhetően, hogy „*a kiválasztottság eszméje összefonódott bizonyos apokaliptikus várakozásokkal*”. Sok más történéssel egybehangzó álláspontja szerint „*az emberiség történelmi megváltásának eszméjét sehol máshol a világon nem tette magáévá politikai közösség olyan nyilvánvalóan és olyan végérvényesen, mint az Egyesült Államokban*”.

Természetesen mi, a hetedik napot ünneplő adventisták is osztjuk e meggyőződés fő gondolatát. Isten gondviselése az európai történelem legsötétebb korszakaiban is oltalmazta a vallásszabadság eszméjét, majd átmentette ide, az új hazába. Jelenések könyve 13. fejezetének báránkyűsejű fenevadjára ráillenek a prófécia azonosító jegyei. Ez volt a Bibliát 150 évvel ezelőtt tanulmányozó adventisták meggyőződése, és így látjuk ezt mi is, ma is. „Egy nemzetre, csakis egyetlenegyre illenek rá e prófécia ismertetőjegyei, ez a nemzet pedig minden kétséget kizáróan az Amerikai Egyesült Államok” – írta Ellen G. White.²

Csak hogy az Egyesült Államok kiválasztottságára vonatkozó vallási és kulturális feltevések mindig is túlmentek a mi adventista meggyőződésünkön. És a két nézet a millennium értelmezésénél kerül összeütkezésbe egymással.

A prófécia kijelenti, hogy az Egyesült Államoknak kulcsszerepe lesz a vallásszabadság fenntartásában, a végidőben azonban ugyanez az Egyesült Államok az igaz istentisztelet korlátozására törő mozgalom élére áll. Akkor Krisztus visszatér a Földre, hogy magával vigye az összes korszak igaz hívőit, és velük lakozzék a mennyben ezer esztendeig. E nézettel ellentétben a történelmi amerikai apokalipszis-tudat mindig is egy ezer esztendeig tartó földi aranykorszakban látta az ezeréves időszakra vonatkozó bibliai kijelentés beteljesedését, amely korszak megelőzi Krisztus második eljövételét, annak mintegy a nyitánya.

Az amerikai küldetéstudat – amely sok tekintetben tagadhatatlanul az új köztársaság megalapításának motorja volt – közvetlenül a XVII. sz. közepén zajló angol polgárháborúban gyökerezik, még ha erről hallgatnak is a történelemkönyvek az Atlanti-óceánnak ezen a partján.

A *Book of Common Prayer* (az anglikán liturgiát tartalmazó imakönyv) tervezett megváltoztatásának hírére a független vallási csoportok fellázadtak Angliában az államegyház és a gyenge akaratú király ellen, aki – így vélték – behódolni készült a katolikus érdekeknek. Jó néhány évig tartó keserű politikai csatározás után a különféle puritán csoportok leverték és kivégezték I. Károly királyt, és Oliver Cromwell lett az új köztársaság elnöke. Miközben a polgárháború mögött számos politikai ellentét és ambíció húzódott meg, maga a felkelés egyre inkább vallási, sőt apokaliptikus jelleget öltött. A puritanizmus mellett két további né-

pes vallási csoport vállalt szerepet: a levellerek (vagy egyenlőségpártiak, akik a társadalmi egyenlőség megvalósításáért harcoltak, tekintettel Isten országának küszöbön álló eljövételére, amikor mindenkinek Isten ítélőszéke elé kell állnia) és az Ötödik Királyság hívei (akik a Dániel könyve 2. fejezetének látomásában szereplő ötödik királyság felállításának időszerűségében hittek; Cromwell maga is e csoporthoz tartozott).

Cromwell diktatúrája nem tartott sokáig. Egyeduralmának kilencedik évében, 1658-ban meghalt, örökös nélkül. A nép – megelégedve a vallási államot – visszakívánta az előző államformát. A disszidentek az Újvilágba menekültek, átmentve az apokaliptikus látomás folytonosságát, de ezzel együtt abbéli felismerésüket, hogy a politikai hatalom vagy struktúra nem alkalmas eszköz a nemzet megváltói küldetésének beteljesítésére. Továbbra is ragaszkodtak viszont a látomáshoz, melyet a Massachusetts Bay Colony-beli John Winthrop fogalmazott meg, miszerint: „*Olyanok leszünk, mint a hegyen épített város. A nemzetek mind reánk tekintenek.*” E látomásban Winthrop és társai egy második Jeruzsálem képét festették fel, egy szent nemzetét, mely a világot megigazulásra vezet.

A nemzet újrameghatározása

A szóban forgó vízió továbbéléséről tanúskodik a gyújtó hatású „Battle Hymn of the Republic” (a köztársaság harci dala) az 1860-as évekből, amely ugyanazon célként tűzi zászlajára az unió fenntartásáért folytatandó politikai küzdelmet és az Isten országának földi megvalósításában álló nemzeti küldetés beteljesítését. A szöveg a Nyugat felé terjeszkedésre buzdít „az angolszászok erkölcsi fölényé”-nek apokaliptikus retorikájával. E küldetéstudat adott sajátos felhangot „a Gonosz birodalma” ellen meghirdetett háborúnak. Ez más országban elképzelhetetlen lett volna. *E küldetéstudattól kapnak szenvedélyesen vallásos élt „a Gonosz tengelyhatalmai”-val riogató kijelentések szeptember 11-e után. És úgyszintén ez motiválja a keresztény konzervatívok csatakiáltását is a világi humanizmus ellen, a nemzet újbóli meghatározásáért.*

Kétségtelen, hogy az isteni elrendelés csábító eszméje hatékonyan bizonyult a közelmúltban is. John Darby egykor visszhangtalan nézete, miszerint az élő igazak elragadtatnak a Földről még a nagy nyomorúság kezdete előtt, hogy az Úrral legyenek – míg az emberiség másik része hátramarad egy ezeréves próbaidőre Krisztus visszatérése előtt –, mára az amerikai próféciahit központi elemévé vált. Hal Lindsaynek az 1970-es évekbeli *The Late Great Planet Earth*-je (A néhai Föld bolygó) nagy szerepet játszott e gondolat népszerűsítésében. Tim La Haye és Jerry Jenkins több millió példányban elkelt sorozata, a *Left Behind* (Hátrahagyva) tovább növelte követőinek táborát.

2 Ellen G. White: *Korszakok nyomában*, 440. o.

Az amerikai nemzet küldetésében hívők Izráellel azonosítják magukat. Modern világi államuk létrejöttében az ószövetségi próféciaik szó szerinti beteljesedését látják. A nemzeti kiválasztottság továbbra is központi jelentőségű eszméje viszont újabb lökést kap attól az elképzeléstől, hogy a keresztény nemzet Istentől rendelt küldetése megvédeni az Ő egykor kiválasztott népét. Furcsa módon sok keresztény vágyát elégíti ki mindez, olyanokét, akik magukat Izráel testi leszármazottaiként szeretnék elismertetni. Angliában ebből az elképzelésből sarjadt a Brit Izraeliták mozgalma, akik származásukat megpróbálták az elvesztett törzsekig visszavezetni (William Blake *Jeruzsálem* c. verse e feltételezésre utal), a XIX. században az amerikai Joseph Smith által alapított mormon egyház mint az Újvilágba átszármazott Izráel lelki örököse igyekezett legitimálni magát.

A múlt évben a *Christian Coalition Road to Victory* („Keresztény szövetség – út a győzelemhez”) c. konferencián Izrael volt a legfontosabb napirendi pont, közelebbről a politikai biztonsága érdekében nyújtandó bőkezű támogatás. Az Egyesült Államok terrorizmus elleni hadüzenetére véres válaszul tombol a palesztin intifáda – ilyen körülmények között nehezen választhatók el az Amerikára vonatkozó apokaliptikus forгатókönyv eseményei a valóságos politikai eseményektől. Ez a vallási hevület jórészt megmagyarázza a közelmúlt széles körű vitáit arról, hogy voltaképpen mi is „az igazságos háború”. Régebben elég indok volt az Egyesült Államok nemzeti érdeke, vagy az, hogy egy fegyveres akció erkölcsileg igazolható. Ma a megelőző csapás igazolására régi vallási tanításokat szokás idézni. Érdekes, hogy ezek többnyire Augustinusra és Aquinói Tamásra visszamenő katolikus doktrínák. A nemzeti közfelfogás ilyen átalakulásában a Jelenések 13. fejezete báránybőrbe bújt fenevadjának átváltozását követhetjük nyomon, annak második, erőpróbalgató fázisában.

Ami egyesek számára kultúrharcnak tűnik, az valójában és egyre nyilvánvalóbban a nemzet vallási önazonosságáért folyó totális háború. A politikában tevőlegesen részt vevő keresztény csoportok messze túlmertek a romló erkölcsiség megszokott keresztény bírálataán. Sokan közülük, megfogadva Francis A. Schaeffer buzdítását (*Christian Manifesto*, „Keresztény Kiáltvány”, 1981), a polgári engedetlenség eszközével igyekeznek Amerikát újra kereszténnyé tenni. Nemcsak a széles körben elítélt, abortuszklinikák elleni bombamerényletek tartoznak e körbe, hanem az alkotmányosság elfogadott határainak áthágása és a vallásnak az iskolákban és a bíróságokon való intézményesítése.

A Liberty c. folyóirat 2002. szeptember/októberi száma részletesen beszámolt arról a mozgalomról, mely a Tízparancsolat nyilvános helyeken történő kifüggesztését szorgalmazza. Tudni kell, hogy az e célra használt „népi” változatból kihagyják a 4. parancsolatnak a szombatnap megtartására felhívó részét. Ez a mozgalom él, mit sem törődve akcióinak törvénysértő

voltával. Olyannyira, hogy legutóbb például Alabama állam legfelső bíróságának főbírája, Roy Moore titokban kifüggesztette a Tízparancsolat egy példányát a bíróság épületében, a hivatali órák után. Hiába rendelte el a kerületi bíróság annak eltávolítását, a bírót mint afféle népi hőst támogatásáról biztosította a közvélemény.

De ami minden eddiginél nagyobb felháborodást váltott ki a vallásos állampolgárok köreiből, az a múlt év július 4. előtt egy héttel hozott határozat volt. Egy kaliforniai fellebbviteli bíróság kimondta, hogy a *Pledge of Allegiance* (állampolgári hűségeskü) egyes szavainak állami iskolákban való elhangzása sérti az állam vallási kérdésekben kötelező semlegességét. Ez a nemzeti kiválasztottságtudat elevenébe talált: az elnök, a kongresszus tagjai és a keresztény hazafiak kórusban tiltakoztak. Azt, hogy az „under God” (Istentől vezérelve) szavak 1954-ben, a hidegháború dühöngése idején kerültek be az eskü szövegébe, amit a kongresszus kezdeményezett néhány vérmes vallási vezető nyomására, hogy ily módon is kifejezést nyerjen az Egyesült Államok szembenállása az istentelen kommunizmussal – ezt a tényt a tiltakozók figyelmen kívül hagyták. Ami még fontosabb: az esetről a legszélesebb nyilvánosság részvételével országos vita kezdődött, melynek során nyilvánvalóvá vált, hogy az Egyesült Államok politikai közössége revízió alá vette történelmét, fölelevenítvén ama bizonyos nemzeti küldetéstudatot.

Jdejétmúlt-e az egyház és az állam szétválasztásának eszméje?

„Mi nem hiszünk az egyház és az állam szétválasztásában” – mondta megvetően az asszony, akivel a múlt évben egy nagygyűlésen találkoztam. A szociális gondoskodásban való fokozott állami szerepvállalás volt a téma. Az asszony többedmagával azon számos keresztény szociális segélyegyletet képviselte, amelyek sürgették az elnök ilyen irányú, hit motiválta kezdeményezésének törvényként való elfogadását. Ez jól mutatja, merre tart ma a keresztény politikai gondolkodás.

Ez az általános felfogás semmibe veszi az amerikai alkotmány első kiegészítő cikkelyének szándékát, tudniillik azt, amelyet Thomas Jefferson „az államot és az egyházat elválasztó falnak” nevezett. Rehnquist főbírához hasonlóan e felfogás hívej azt mint „túlhaladott metaforát” akarják mellőzni. Ők egy olyan nemzet képét varázsolták elő a történelemből, amely tudatilag és szerkezetileg a keresztény hit előmozdítására és támogatására hivatott. De ez a történelem meghamisítása, ami azért veszélyes, mert sok embert vonz (adventista körökben is számos híve akad e történelemszemléletnek), és mert provokatív: ha valaki megkérdőjelezi, az azonnal magára vonja a keresztényietlenség, s mindjárt ezután a hazafiatlanság vádját.

Az 1796-ban aláírt tripoli egyezmény kimondta, hogy „az Amerikai Egyesült Államok kormányzata

semmilyen értelemben nem a keresztény valláson alapuló rendszer”. [Lásd az amerikai köztársaság természetéről szóló elemzést a *This Happy State* (Ez a boldog állam) c. cikkben, Liberty, 2002. július/augusztus.] Nem nehéz kimutatni az államalapítók szándékában a deizmus, a szabadkőművesség, a felvilágosodás hatását, elemeit. Amit azonban emellett látni kell: az alapítók automatikusan feltételezték, hogy ez a nemzet ízig-vérig keresztény. Hogyan is gondolhatták volna másként? Ellentmondott volna a nyilvánvaló tanulságnak (amit a „vallásos” kormányzattal szerzett angol kísérletből, valamint az angol államvallás hosszú történetéből szűrtek le), ha az alapítók egyebet akartak volna létrehozni, mint egy szerkezetében világi államot, mely alkotmányos garanciákat nyújt minden felekezet számára.

Lehet, hogy az észak-amerikai adventisták hamarosan fontos eszmei helyreigazításra kényszerülnek. Mint keresztény hittestvéreink többsége, mi is hozzászoktunk a gondolathoz, hogy ez a nemzet nemcsak a vallásszabadság támogatója, hanem természeténél fogva keresztény biztonságunk része is. **Az amerikai apokaliptikus mítosz létre akarja hozni az „erényes köztársaságot”, amely önmeghatározása szerint mindig erényes.** A törvényhozásban azok, akik tartózkodtak a Patrist Act (a hazafiságról szóló törvény) megszavazásától, a hazafiatlanság, sőt a hazaárulás gyanújába keveredtek. Azok a keresztények, akik óvatosságra intenek ama bizonyos első kiegészítő cikkelybeli „fal” meggondolatlan lebontásával kapcsolatban, máris megbélyegzésre számíthatnak hittestvéreik részéről. És már jó úton vagyunk afelé, hogy ezt az államot alkotmányosan kereszténynek nyilvánítsák. Az előre látható következmények kijózanítóak.

Mi történik, ha a vélt apokaliptikus küldetés ellenében van a Bibliával, miközben épp ezáltal teljesíti be a végidőre vonatkozó próféciákat?

Érdeemes itt felidézni azt a történelmi helyzetet, amely a századfordulón arra készítette az adventistákat, hogy újra bekapcsolódjanak a vallásszabadságért folyó küzdelembe, és megjelentessék a Liberty (Szabadság) című folyóiratot 1906-ban. Az akkori Nemzetközi Reform Intézet alkotmánymódosításra szólította fel a politikai közösséget, hogy nyilvánítsa „keresztény nemzeté” az Egyesült Államokat, továbbá nyíltan agitáltak a vasárnaptörvény bevezetése mellett. Az adventisták tudták, mi a dolguk: felvilágosítani a megtévesztetteket, késleltetni

a közelgő vihart, kettőzött erővel hirdetni az Igét. Megmutatni, hogy értik az idők szavát.

Ma ismét napirenden van a nemzet kereszténnyé nyilvánítása, az egyház és az állam közötti alkotmányos fal lebontása, a szabadságjogok felszámolása kifejezetten vallási megfontolásból, és a gyanakvás a hivatalos irányvonalat nem támogató felekezetekkel szemben.

Az adventisták küldetése, hogy a végidő „jelenvaló igazságát” megszólaltassák. Az elmúlt néhány évtized folyamatait egy csapásra átformáló szeptember 11-i események a végső krízis beteljesedésének kezdetét jelezték. Jelenések könyve 13. fejezete leírja azt, amit már láthatunk is megvalósulni. Mit felelünk minderre?

Egykor az „illési üzenettel” válaszoltunk a világnak, amely egy hamis igazságfelfogás fogságában vergődött. „A megtévesztés és elvakultság sötét felhőként terült el Izráelen” – olvasom a *Próféták és királyok* c. könyvben Illés és a haragvó nép szembenállásáról.³ Természetesen „a ravasz papok egyre csak megpróbáltak valamit kigondolni, amivel tüzet gerjeszthetnének az oltáron, és el tudták hitetni a néppel, hogy a tűz közvetlenül Baáltól jött”.⁴

Meggyőződésem, hogy Izráel, a mai világhoz hasonlóan, hitehagyásában is vallásos volt. Végül is Izráelben az idő tájt sok száz pap működött. És mint a lelki zűrzavar más időszakában, az emberek úgy összekeverték az igaz és a hamis vallásosságot, hogy maguk sem tudtak már azok között különbséget tenni. Kitűnik 1Kir 18. fejezetének elbeszéléséből, hogy eközben továbbra is az Úr szövetségesének hitték magukat. Pedig Isten nélkül csak „idegen tüzet” tudtak volna aláhozni, amint a fenevad követői teszik majd Jelenések könyve 13. fejezete szerint. Illés feladata volt, hogy világosságot gyújtson bennük felhívásával: válasszanak Isten és Baál között („Meddig sántikáltok kétfelé?”).

Lehet, hogy egy Moon-féle tiszteletes legtöbbször csak megmosolyogtat azzal, hogy „kölcsonveszi” a nemzeti apokaliptika szókincsét. Hízeleghetünk magunknak azzal, hogy rajtunk ugyan nem fognak a hazug lelkek, akik – mint Jelenések könyve írja – segídeknek a világ végső nagy elhitézésében. Nagyon oda kell figyelniük azonban Isten Igéjére, hogy védettek maradjunk keresztény testvéreink áskálódásával szemben, akiket magával ragadott a nemzeti küldetés beteljesítésének heve.

Fordította: Lilik Laura

3 Ellen G. White: *A nagy küzdelem* (1981-es kiadás), 94. o.

4 Uo., 95. o.

A KIS ELLEN

3. rész

Kedves Gyerekek!

Ellen White életének újabb fejezetében arról olvashattok, mit okozott egyetlen kő, amikor iskolás volt és tanulni szeretett volna.

Ellen édesapja útnak indult Georgia városa felé, hogy eladja az elkészült új kalapokat. A család elkísérte őt a Portland Hotelig. Szerettek volna búcsút inteni neki, amikor felszáll a postakocsira. Az édesapa mindegyiküket megölelte, áldásokat suttogva fülükbe.

– Anya, milyen sokáig lesz Apa távol? – kérdezte Ellen. Nagyokat nyelt, hogy könnyeit visszatartsa.

– Kicsim – válaszolt az édesanya –, több mint ezer mérföldre van Georgia, Apa csak három-négy hónap múlva tud visszajönni. Tudom, hogy ez nagyon hosszú idő, de majd együtt dolgozunk, és jól eltelnék a napok, nem igaz?

– Hát persze, Anya! – helyeselték a gyerekek.

A napok és hetek gyorsan teltek, a gyerekek iskolába jártak, és segítettek otthon. Ellen és Elizabeth már kilencévesek voltak, és nagy segítséget jelentettek édesanyjuk számára. De azért így, Apa nélkül mégis minden más volt.

Egyik délután az ikrek és egy osztálytársuk együtt indultak haza az iskolából. Kéz a kézben, énekelve haladtak a parkon keresztül, amikor hirtelen dühös kiabálást hallottak a hátuk mögött. Egy tizenhárom éves lány azzal fenyegetőzött, hogy megveri őket. A kislányok nagyon megijedtek, és teljes erőből futni kezdtek hazafelé. Néhány percig nem hallották a

hangot, de nemsokára újra kezdődött a kiabálás, fenyegetőzés. Úgy tűnt, hogy még közelebből hallják a lányt, mint először. Ellen visszaneézett, hogy meglássa, vajon milyen messze lehet tőlük. Abban a pillanatban a haragos lány egy követ röpített feléjük, ami keresztülasítva a levegőt, éppen arcon találtta Ellent. A kislány ájultan rogyott a földre, arcát és ruháját elborította a vér.

Ájulásából egy közeli üzletben ébredezett, ahová Elizabeth és barátnője nagy nehezen elcipelték őt. A boltos kedvesen felajánlotta, hogy hazaviszi a kislányt a lovas kocsiján.

„Köszönöm – motyogta bágyadtan Ellen –, de attól tartok, hogy csúnyán összevérezném a kocsiját. Most már úgy is jobban vagyok, haza tudok sétálni.”

A lányok átkarolták, segítették a járásban. Lassan haladtak, lépésről lépésre. Nem jutottak messzire, amikor újra eszméletét veszítette, s az út hátralevő részén így vonszolták őt hazáig.

Ellen három teljes hétig eszméletlenül feküdt. Orvosok vizsgálták, de nem tudtak rajta segíteni. „Meg fog halni” – mondták szomorúan, amikor elmentek.

„Drága jó Uram – imádkozott Ellen édesanyja –, nagyon szépen kérlek, ne engedd, hogy az én kicsi Ellenem meghaljon. Mindenki, aki csak látja, azt mondja, nem marad életben. Kérlek, mennyei Atyám,

taníts meg, hogyan viseljem gondját.”

Isten meghallgatta imáját. Harmonné egy nagy bölcsőt készített Ellen számára, amiben kényelmesen elfért. Házimunkája végzése közben állandóan ringatta a bölcsőt. Énekelt és beszélt a kislánynak, mit sem törődve azzal, hogy Ellen nem válaszol. A gyermek teljesen mozdulatlanul feküdt. Mivel három hétig nem evett, egyre soványabb lett. Édesanyja masszírozta lábait és karjait, így próbálta melegen tartani a kis testet.

Ellen három hét után kinyitotta a szemét, és körülnézett. Nem tudta, miért van ágyban, miért olyan gyenge, és mitől lett ilyen sovány. Arra sem emlékezett, hogy kővel dobták meg. Édesanyja egy percet sem várt, kiskanállal adott neki folyadékot.

Ellen egy újabb hónap elteltével erősödött meg annyira, hogy fel tudta emelni a fejét. Ez idő alatt édesanyja elmesélte neki súlyos balesetét, és saját komoly imádságait. „Az orvosok azt mondták, hogy meg fogsz halni, de én imádkoztam érted, s a jó Istent kértem, hogy segítsen rajtad. Ő meg is tette.”

Ellen lassan jobban lett.

Egy napon megérkezett az édesapjuk. Már három hónapja távol volt tőlük, s most nagyon megörültek neki. „Apa itthon van!” – kiáltott Robert. John, Sarah, Mary és Elizabeth azonnal odaszaladtak

hozzá, hogy üdvözöljék. Édesapjuk megölelte őket, azután körül nézett: „És hol van az én kis rózsás arcú Ellenem?” – kérdezte. Ellen a falnak támaszkodva állt a szoba másik végében. Nem mert édesapjához futni, mint a többiek, mert félt az eleséstől. Attól, hogy Apukája nem ismerte fel őt, kicsi szíve teljesen összetört. Most döbbsen rá igazán, mennyire megváltozott. Könnyeit visszatartva, mosolyogni próbált. „Itt van ő is, Apa!” – mondta Elizabeth, és odaszaladt ikertestvére mellé. Édesapja gyengéden magához ölelte Ellent.

Teltek a napok, a hetek, és a kislány ereje fokozatosan visszatért. Iskolába szeretett volna menni. Apa és anya tudták, hogy ehhez még mindig nem elég erős, ezért arra kérték, hogy várjon. Hónapok teltek el, és Ellen kitartóan kérlelte szüleit, hogy újra járhasson iskolába. Szerette volna behozni lemaradását, s találkozni rég látott barátaival.

Végre elérkezett a nagy nap. Ám

amikor olvasni akart, a betűk összefutottak szemei előtt, és minden értelmetlen összevisszaságnak látszott. Amikor írni próbált, keze annyira remegett, hogy a ceruzát is alig volt képes tartani. Írása csak szájalmas macskakaparásnak látszott.

A tanító megkérte azt a lányt, aki megdobta őt a kővel, hogy segítsen neki az írásban, és olvassa fel a leckéket. A lány őszintén bánta, ami történt, és minden tőle telhetőt megtett, hogy segítsen neki felzárkózni a többiekhez. Ellen nem emlékeztette őt a történetekre, s arra, hogy milyen súlyosan megsérült.

Míg tanulni próbált, nagy izzadáscseppek jelentek meg homlokán, elsápadt és szédülni kezdett. A tanító végül azt mondta neki, hogy még nem elég erős az iskolába járáshoz. „Majd visszajössz, ha egy kicsit jobban megerősödtél” – mondta.

Ellen továbbra is kitartóan könyörgött szüleinek, hogy iskolába

járhasson. Olyan sok érdekes dologról tanultak ott, amit ő is szeretett volna tudni. Újra és újra megpróbált visszatérni, de minden egyes alkalommal fel kellett adnia a küzdelmet. Végül szülei és a tanító is azt mondták, hogy végleg abba kell hagynia, mert még a negyedik osztályt sem képes elvégezni.

Ellen mindig arról álmodott, hogy ha felnőtt, tanár lesz. Ezek az álmái most szertefoszlottak. Nagyon szomorú volt. Amíg szép volt és egészséges, a gyerekek kedvelték társaságát, azonban a baleset után hamarosan megfeledkeztek róla. Magányosnak, elhagyottnak és nagyon szerencsétlennek érezte magát. Egyre többször gondolt Jézusra, aki sokkal többet szenvedett, mint ő, s akit szintén elhagytak a barátai, amikor nehéz helyzetbe került.

Sokat imádkozott, s ilyenkor érezte Isten közelségét és szeretetét. Hamarosan Ő volt a legjobb barátja.

Érdeemes végiggondolni a történetet a következő kérdések alapján is. Ha valamelyikre nem tudsz választ adni, kérd szüleid segítségét:

- *Miért volt sokáig távol a családjától Ellen édesapja? Ma is előfordulhat, hogy valamelyik szülőnek hosszú időre el kell utaznia? Miért?*
- *Szerinted főként milyen szempontból érezhette a Harmon család az édesapa hiányát?*
- *Milyen váratlan baleset történt Ellennel? Megtörténhet ilyen vagy ehhez hasonló mással is? Ismersz ilyen gyermeket közelebbről?*
- *Mit okozott Ellen fejsérülése? Tudod-e, mit jelent elájulni? Vajon miért nem tudtak segíteni az orvosok?*
- *Elkeseredett-e az édesanya az orvosok véleménye hallatán? Mit tett kislánya gyógyulásáért? Te elkeseredtél volna?*
- *Szerinted a hazatérő édesapa Ellen arcának megváltozása után is szerette a lányát? Lehet szeretni azt is, aki egy baleset miatt elveszíti a szépségét?*
- *Vissza tudott-e térni az iskolába Ellen? A baleset előtt mi szeretett volna lenni, amikor felnőtt?*
- *Egyetlen kő teljesen megváltoztatta a kislány életét. Szerinted Isten tud boldogságot adni egy olyan gyermeknek is, aki hosszú időre megbetegszik?*

A LÉBŐJT HATÉKONYSÁGA

Sam Biser *Laikus tanfolyam a rák gyógyítására* c. könyvéből idézünk egy részletet.¹ A könyv a rákgyógyítás otthoni lehetőségeit tárgyalja. Mindez természetesen nem orvosok által igazolt információ, de a tapasztalatok igen figyelemreméltók.

A léböjt alapvető, ha meg akarjuk gyógyítani a rákot és más komoly betegségeket. Az egyik legfontosabb dolog, amit tudnunk kell, hogy a gyógyíthatatlan betegeknek kb. 4 liter folyadékot (köztük gyümölcs- és zöldségleveket) kell fogyasztaniuk. Sőt nagyon súlyos esetekben akár ennek a kétszeresét is. A gyógynövényszakértő így szól erről: „Sosem találkoztam olyan esettel, amikor valakinek attól lett volna bármilyen vesebántalma, mert sok folyadékot ivott. Amit viszont láttam: hogy a betegeim azért voltak halálukon, mert nem ittak eleget, és nem használtak elég gyógynövényt.”

A vesebántalmak miatt szenvedő betegek jobban lettek, amikor leveken éltek. Sokszor a betegnek valamilyen vesefertőzése volt, és a léböjt ezt kitisztította. „Azáltal, hogy annyi folyadékot iszunk, amennyit csak tudunk, megkönnyítjük a vesének, hogy átszűrje a vért – folytatja a szakértő. – Ha dehidratálódunk (kiszáradunk), akkor a vérünk besűrűsödik, és a veséinknek iszapot kell szűrniük. Igyunk eleget! Ne hagyjuk, hogy a vérünk eliszaposodjon.” A továbbiakban is a gyógynövényszakértő tapasztalatait idézzük.

Elsődleges terápia

Ha súlyos betegek vagyunk, hagyjuk abba az evést, és térjünk át a levekre

Az első dolog, amit egy állat tesz, amikor beteg, hogy felhagy az evéssel. Böjtöl.

Ugyanezt kell tennünk nekünk is, amikor nem érezzük jól magunkat: nem kell szilárd táplálékot fogyasztanunk. Ennek sok oka van. Az étel megemésztése hatalmas energiát igényel – vért és energiát. Emésztőszerveink, az izmok és a szövetek, megtelnek vérrrel. Amikor felhagyunk az evéssel, az emésztőszerveink pihennek, s a vér és az energia ott hasznosulhat,

ahol a legnagyobb szükség van rá: a gyógyítandó területen.

Mi az, ami használ a degeneratív betegségek esetén? És ha szívbeteg valaki? A léböjt.

A léböjt a gyógyíthatatlan betegek kúrája. Az egyetlen gyógymód, mert hagyja a testet pihenni, és hagyja, hogy a szervezetünk azt tehesse, amit a gyógyulás érdekében tennie kell.

Ha csak tömködjük az ételt lefelé a torkunkon, még jobban elfáradunk. Szervezetünknek meg kell emésztenie a rengeteg ételt, és ez pontosan az ellentéte annak, amit akkor kell tennünk, amikor nem vagyunk jól.

Olyan gyors, mint a transzfúzió

A vérképünket egy-két nap alatt megújíthatjuk

Az ételben tápanyag van, de nagyon sok energiába kerül ezeket a tápanyagokat lebontani. A levek olyanok, mint a vértranszfúzió (vérátömlesztés).

Egy pohár gyümölcs- vagy zöldséglé nagyon rövid idő alatt megemésztődik, ha egyáltalán emésztődik. Mi pontosan úgy tekintünk a levekre, ahogy az orvosok az intravénás kezelésre: a levek egyenesen a véráramba jutnak.

Az egyik első tapasztalatomat egy olyan beteggel szereztem, aki nőgyógyászati műtéten esett át. Az orvosok elvágtak egy artériát, ami rettenetesen vérzett. Mire összevarrták, már az intenzív osztályra került, és nagyon sok vért vesztett.

Az orvosok vérátömlesztésre készültek. A hölgy nagyon félt a vérátömlesztéstől, de azt mondták neki: „Ön nagyon vérszegény, és a hemoglobinszintje a nők számára megengedett határérték minimumán van.”

Ekkor megkérdezett engem, hogy nem tudnék-e tenni valamit. Fogtam a gyümölcscentrifugámat, répa-

1 Sam Biser és dr. Richard Schulze (ő az idézett gyógynövényszakértő) nem tagjai a közösségünknek. Szakmai (természetgyógyászati) körökben dr. Schulze nagy tekintélynek számít. Több mint húsz éven át vezette saját klinikáját Kaliforniában, ahol nagyon sok rákbetegnek tudott segíteni.

és céklalevet készítettem neki, és mondtam, hogy kérjen 24 órát az orvosoktól.

Az orvosok megengedték, és 24 óra múlva azt mondták, hogy a beteg nő hemoglobinszintje a férfiak határértékének a maximumát is meghaladta.

Ekkor derült ki, micsoda erővel tudják a levek helyreállítani a vérképet.

A hölgy úgy jutott hozzá a segítséghez, miközben a kórházban volt, hogy elkészítettem a leveket, literes üvegekbe töltöttem, bevittem a kórterembe, és ő megitta. Friss céklalé, friss céklalevél leve, friss répalé. Ez minden, ami abban a 24 órában történt, és nem egyszerűen csak megemelkedett a hölgy hemoglobinszintje, hanem a férfiak határértékének maximuma fölé ment. Az orvosok megdöbbenek, sohasem láttak még ilyet.

Sosem volt olyan betegem, akin vérátömlesztést kellett volna végrehajtani, ha frissen készült leveket kaphatott. Sok esetben bevittük a centrifugát a kórházba, és ott használtuk. De olyan is volt, hogy napjában kétszer vittük a leveket a kórházba.

Az egyik betegemnek vastagbélrákja volt, és azt mondta, csak egy dolgot hajlandó tenni: abba hagyja az evést, és átáll a levekre. Ez is a praxisom kezdetén volt, s az ilyen esetekből tanultam.

Gyümölcs- és zöldséglevelek tömegével kezdte. Emlékszem, úgy egy hónappal később lehetett, amikor a levek hatására eltávozott tőle a daganat. 45 cm hosszú volt. Úgy nézett ki, mint egy kötél, amin fűgék vannak. Láttam már azelőtt is ilyeneket képeken és könyvekben – de ez volt az első eset, hogy láttam egyet kijönni. Valóban olyan volt, mint egy kötél, rajta zacskókkal, amik kb. akkorák voltak, mint egy-egy füge. És ez a beteg csak a léböjt által szabadult meg a rákos daganattól. Nem használt semmilyen gyógynövényt, és semmi mást sem csinált. Ám azért ez nem követendő példa.

A léböjt a tapasztalatok alapján hatásosabb, mint csupán a vízböjt. A levek nemcsak feltöltenek tápanyagokkal, hanem ki is tisztítanak. Ha bárkinek kétsége van erről, igyon meg otthon egy liter kékszilvalevet. A levek kimossák és kitisztítják a szerveket.

Enzimterápia

A levek hatalmas mennyiségű enzimet tartalmaznak. Sok ember mesterségesen pótolja az enzimeket a jó tulajdonságaik miatt, de ez fölösleges, hiszen mind megtalálhatóak a levekben.

Az enzimek érzékenyek a hőre, ami azt jelenti, hogy amikor megfőzzük az ételt, akkor elpusztítjuk az összes benne levő enzimet. Amikor megesszük az

ételt, a szervezet előállítja az emésztéshez szükséges enzimeket. De amíg a szervezet ezzel foglalatосkodik, nem tud mást tenni. Csak korlátozott energiája marad. Tehát az egyik dolog, amit a levek tesznek – mivel tele vannak enzimekkel –, hogy elküldik a szervezetet szabadságra.

A legtöbbünk enzimmentes étrenden él. Ha csak főtt ételeket eszünk, akkor nem jutunk hozzá az enzimekhez. Ám ha a szervezetünket nagy dózisban ellátjuk enzimekkel, sok szervünket – a hasnyálmirigyet, a májat, az emésztőszerveket – szabadságot adjuk, mert nem kell olyan kémiai anyagokat előállítaniuk, amelyek a levekkel bekerülnek a szervezetbe.

A levek nagy cukortartalma nem ártalmas a cukorbeteg számára sem: a tapasztalatok szerint a betegek vércukorszintje nem emelkedik a léböjt alatt. Sok tudós szerint ez a levek enzimentartalma miatt van. Ezek az enzimek segítenek, hogy a hasnyálmirigy jobban dolgozzon, és kontrollálhassa a vércukorszintet.

Azonban ha valaki nagyon aggódik emiatt, akkor eleinte felhígíthatja a leveket. De itt nem konzervált levekről van szó, hanem frissekről. Ez nagy különbség. Ha dobozos vagy üveges levet veszünk, abból az enzimek már hiányoznak, és ami marad, az semmi más, csak cukros víz.

A léböjt hígítja a vért

Ez alapvetően fontos. Legtöbben, amikor betegek vagyunk, megpróbálunk valamit tenni azért, hogy vér áramoljék a problémás területre. De a szervezetünk sarat próbál körbejártatni – és az nem tud eljutni a kívánt helyre. A vér felhígítása léböjttel a legnagyobb kulcs a gyógyulásunkhoz. Élénkíti a keringésünket, mert a vérünk jobban kezd hasonlítani a vízre, mint a szörpre. A léböjt elősegíti, hogy a véráram eljusson a kritikus területig, a kapillárisokba, amelyek tele voltak zsírokkal, és eltömődtek.

A kémiai és fizikai folyamatok kiegyensúlyozódása

Sok ember azért beteg, mert szervezete nem termel elég inzulint. Másoknál nem termel elég hormont a pajzsmirigy. Vagy nem termelődik elég interferon vagy immunglobulin, hogy az immunrendszer erős legyen. Nem termelődik elegendő ösztrogén, progeszteron, tesztoszteron.

Ezek az anyagok mind a tápanyagokból épülnek fel. A léböjt bőségesen ellátja a szervezetet tápanyagokkal. Így tehát kiegyensúlyozza a metabolizmust,²

2 Metabolizmus: anyagcsere. Az élőlény, valamint az élettelen és élő környezete közötti kölcsönhatás, a szervezetben lezajló kémiai és fizikai folyamatok összessége, az összes életfolyamat alapja, amely minden élőlényre jellemző. Klinikai értelemben csak a tápanyagok és az oxigén felvételét és feldolgozását, a tápanyagoknak a kémiai átalakulás során a sejtekben és a szövetekben történő energetikai értékesítését, végül a végtermékek kiválasztását jelenti.

a hormonháztartást, az endokrin rendszert (belső elválasztású mirigyek), a pajzsmirigyet, a hasnyálmirigyet és a szaporítószerveket.

Még egy fontos dolgot tesz: hagyja, hogy a szervezet több dolgot végezzen el.

A léböjt során tisztul az elme

„Hogyan tud a szervezetem több dolgot elvégezni, ha éhes vagyok, mert nem eszem semmi szilárdat?” – tesz fel a kérdést sokan, akiknek a léböjtkúrát javaslom. A tapasztalatok szerint éppen az ellenkezője történik. Ha valódi változást akarunk, hagyjunk fel az evéssel két napig. Úgy fogjuk érezni, mintha felszállt volna a köd.

Ha böjtölni kezd, el fog ámulni a szaglásán, az ízlésén, a látásán, a felfogásán, a gondolatain. Az egész történelem során, a görög és a római íróktól kezdve az egyiptomiakon át Shakespeare-ig, az emberek úgy beszéltek a böjtről, mint amely tisztább mentális állapotot eredményez.

Ha zavarba ejtő problémával küzdünk, vagy nem látunk tisztán valamely kérdésben, hagyjunk fel az evéssel. A léböjt elősegíti a tiszta gondolkodást. Részegek vagyunk a sokféle ételtől. A túlevés lustává és nehézkes észjárásúvá tesz. A vér, ahelyett, hogy az agyunkba áramolna, az emésztőszerveinknél időzik.

A Bibliában is olvashatjuk, hogy Jézus elvonult böjtölni. Mindenki, aki a történelem során böjtölt, „kiment a városból”, és leveken vagy vízen élt. A böjt kitisztítja az elmét, tehát fizikailag és érzelmileg megtisztít, s talán még lelkileg is, amikor nem viszünk be több ételt.

Ötnapos program

Az ötnapos program első két napján kizárólag salátákat és gyümölcsöket fogyasztunk, azután két napig léböjtöt tartunk, és még egy nap nyers koszt van a program végén.

Sokan azt gondolják: „Nem tudom megcsinálni, ez egy plusz nagy adag stressz lenne!” Azonban mindenki meg tudja csinálni, mert csökken a stressz, amikor a szervezet az összes energiáját és vérét arra tudja felhasználni, amire kell – ahelyett, hogy le volna terhelve. Akik végigcsinálták, mindannyian visszajöttek megköszönni a jó tanácsot.

Egyik páciensem, aki színésznő volt, két évig nem dolgozott. Azután egyszer csak négy meghallgatásra kellett mennie egy héten. Amikor megkérdezte, mit tegyen, azt feleltem, böjtöljön. „Borzalmasan hangzik – válaszolta. – Hiszen minden energiámra és erőmre szükségem lesz!” „Higgyen nekem, böjtöljön” – mondtam neki. Kipróbálta, és megkapta mind a négy szerepet, amelyre jelentkezett.

Minden páciensemnél ehhez hasonló hatást tapasztaltam.

Emlékszem, hogy gyerekként mindenből sokat ettem, mert azt gondoltam, hogy attól majd erősebbnek érzem magam. Ehelyett mindig fáradtabb lettem. Akkor többet ettem, és még fáradtabbnak éreztem magamat. Erre még többet ettem, és még inkább fáradt lettem...

Sokszor böjtöltem már, többnyire rövid ideig, de két harmincnapos és egy hatvannapos léböjtöt is végigcsináltam. Hónapokig elvagyunk szilárd étel nélkül – ha közben bevisszük a szükséges tápanyagokat. A szervezetem nem merült ki a hosszú böjtök alatt sem. Az egyik harmincnapos böjtöm utolsó két napján 17 menetet kick-boxoltam, és jobb voltam, mint valaha. Senki nem tudott a közelemben kerülni és megérinteni. Jobb volt a látásom, a reflexeim, az időzítésem, és nagyon megnövekedett az energiám. Téveszme az, hogy a böjt legyengít. Egyszerűen nem igaz.

Receptjavaslatok

- Alma
- Narancs
- Ananász, alma és banán
- Barack
- Dinnye
- Papaja, banán és narancs
- Sárgadinnye
- Sárgadinnye és barack
- Kopaszbarack, alma, narancs és banán
- Szőlő
- Sárgarépa
- Sárgarépa, alma
- Sárgarépa, zeller és petrezselyem
- Sárgarépa, zeller, petrezselyem és spenót
- Paradicsom, vöröshagyma, fokhagyma, petrezselyem, zeller, káposzta
- Uborka, brokkoli, sárgarépa
- Sárgarépa és cékla
- Sárgarépa, zeller és cékla
- Sárgarépa és ananász

A fenti kombinációkon kívül természetesen még számtalan lehetőség van. Ha sárgarépával készítünk zöldségleveket, fontos tudni, hogy a sárgarépa legalább 60–70 százaléknyi legyen (kivéve, ha ananással vagy almával keverjük, akkor 50–50 százalék is lehet).

Ha kúraszerűen isszuk a leveket, akkor jól jöhet a következő tanács is. A zöldséglevek ízét javítja egy fél citrom leve. Ez nem jelent akadályt az emésztés, felszívódás során, azonban sokat számít a levek íze szempontjából, különösen, ha hosszú időn keresztül tart a léböjt.

Aki érdekes recepteket keres, megtalálhatja ezeket Stephen Blauer *Lékönyv* (Hungalibri, Budapest, 1992) című munkájában.

K. W.

NÖVÉNYI ÉTREND: ÉLETVESZÉLYES, VAGY EGÉSZSÉGES?

Közösségünkben is, mint minden adventista környezetben, felvetődik ez a kérdés. Európában, Amerikában, az egész világon vissza-visszatérő téma, egészséges-e vajon a teljesen növényi étrend? Mindenütt ugyanazokat az érveket szokták emlegetni, mint itthon – mellette és ellene. Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a hazai kérdésre külföldről gyorsan választ nyerjünk, mert ott is kétféle megközelítés létezik. Ha tehát másokra nézünk, nem biztos, hogy sokra megyünk. Mégis teszünk egy rövid kitekintést, hogy a vita hátterét jobban megértsük.

Ausztráliában tavaly meghalt egy csecsemő, akinek adventista szülei növényi étrend szerint táplálkoztak. A gyermek szintén nem kapott semmilyen állati terméket. Kezdett romlani az egészsége, és az orvosok sürgető tanácsai ellenére sem adtak tejterméket a gyermeknek. Ez az eset Ausztráliában óriási botrányt váltott ki. A közösséget fanatizmussal vádolták, emiatt kénytelen volt reagálni és elhatárolni magát ettől az esettől. Sajnos csúsztatás történt, hiszen elegendő lett volna, ha a közösség az egyedi esettel foglalkozik. Ehelyett a hivatalos közleményben megtagadták, hogy valaha is tanították volna: a tisztán növényi étrend helyes. Sőt szinte kizárólagosan a lakto-ovo vegetáriánus táplálkozást ajánlják. Ez a nyilatkozat elterjedt az egész világon, és végül a generálkonferencia állásfoglalása lett, amelynek nyomán világszerte cikkek jelentek meg, többek közt Magyarországon is (*Adventhírnök*, 2002). Ezek a cikkek felfűtötték az amúgy is kényes

kérdés körüli vitát. A növényi étrend ellenlábasai természetesen örültek a nyilatkozatnak, mások már-már hitehagyást sejtettek a közlemény mögött.

Mit vizsgáljunk ebben a vitában? Mire tekintünk? Mi az, ami útbaigazítást nyújt nekünk? A tudomány? A bizonyágtételek? A következőkben igyekszünk kiegyensúlyozott álláspontot találni.

Alapelvek

A tudományban nehezen találunk alapelveket, hiszen egyik jellegzetessége az, hogy ami ma igazság, holnap már elavultnak számíthat. Ezért csak nagy óvatossággal kezeljük a tudomány állásfoglalásait, hiszen holnap megjelenhet egy újabb tanulmány, amely „bizonyítékokkal” alátámasztja a mai álláspont ellenkezőjét. Azonban a természettudományban is csak egy igazság létezik. Igazi tudomány csak az lehet, amely összhangban van az isteni kinyilatkoztatással:

„Minden igaz tudomány összhangban áll Isten alkotásaival. A tudatlanság, a tudományra hivatkozva, hamis nézeteket támogat. Gondosan meg kell rostálnunk a nagy emberek elméleteit a hitetlen gondolatok legapróbb nyomától... A világ legnagyobb lángelméi, amikor Isten szava nem világosítja meg őket, a tudomány és kinyilatkoztatás kérdéseit kutatva tévednek és bizonytalanokká válnak.” (Ellen G. White: *A Tő igéd igazság*, 209., 203. o.)

A tudomány ennek ellenére nagyon fontos. Alapelveket nem na-

gyon szolgáltathat, mivel ehhez túlságosan emberi. Szerepe inkább a magyarázatok keresésében, a törvényszerűségek felfedezésében rejlik. Számtalanszor alátámasztotta már a tudomány az istentől származó alapelveket, így a táplálkozás kérdésében is.

A Biblia és a bizonyágtételek Isten kinyilatkoztatásai. Ezek biztos források, s a tudomány, amely az ezekben lefektetett alapelveket követi, nem tévedhet.

Mi tehát a Biblia álláspontja a táplálkozást illetően? Nagyon változatos a kép. Találkozunk Ádámmal, aki az Éden gyümölcsein, magvain élt (1Móz 1,29). Aztán később, már az Édenből kivetetten, vad növényeket, zöldségeket is fogyasztott (1Móz 3,18). Ekkor talán már tüzet is használt az ételek elkészítésére. Azután látjuk Noét, akinek Isten már „megengedi” a hús fogyasztását (1Móz 9,2-4). Természetesen megtanította arra, hogy milyen húsokat ehet. Csak a tisztákat fogyaszthatta (1Móz 7,2). Ez egészen Krisztusig így is maradt (3Móz 11. fejezet). Sőt Krisztus után is, hiszen Jézus és apostolai is ettek a pászkaárányból, az őskeresztények között a bálványhús fogyasztása még kérdésként merült fel. Mindenképpen ettek tehát húst. S itt vége is a bibliai útmutatásnak, gondolná az ember. De a Biblia többet mond erről a kérdérről. Nem teszi ezt nagyon erőteljesen, hiszen az utolsó időben fontosabb kérdésekről van szó, mint csupán a táplálkozásról. Ráadásul Isten nagyon jól tudja: a bűnös ember nagy odaadással foglalkozik a testi parancsolatokkal, hogy ne kelljen a lelki kérdésekkel törőd-

nie, ezért csak azok számára tette hozzáférhetővé az utolsó időre vonatkozó, életmódot megváltoztató elveket, akik hitből élnek, mert „ami hitből nincs, bűn az”.

Isten utolsó időkben élő népe tudja, hogy az Egyiptomból való kivonulás egy a tanítások közül, amelyek „példaképpen estek rajtok; megírtattak pedig a mi tanulságunkra, akikhez az idők vége érkezett” (1Kor 10,11). Izrael negyven éven keresztül mannat evett. Ha tehát közelebről nézzük, vegetáriánus étrenden voltak. Persze lehet ezen vitatkozni: Isten ma nem adja nekünk a mannat az égből. De vajon helytálló a felvetésünk? Akkor volna az, ha ugyanolyan körülmények között élnénk, mint Izrael akkor. Legtöbbünk azonban kényelmes házban lakik, pénzt keresünk, és nagyjából azt vesszük, esszük, amit akarunk. Istennek mindig van valamilyen fontos terve, szándéka, ha cselekszik. Az említett esetben is volt terve: le akarta szoktatni népét a régi egyiptomi szokásokról, ezért adott nekik más ételt. Küldhetett volna húst is, amint tette néhány alkalommal, azonban ezek eredményeit ismerjük. Izrael kivonulása Egyiptomból az ígért földjére hasonlít Isten népe vándorlásához: ki a világ szokásaiból, felkészülni az ítéletre, az Úr Jézus eljövetelére. Ezért szól nekünk ez a történelmi párhuzam, és mi is jobban tennénk, ha mellőznénk minden állati terméket.

Nemrég, amikor egy kis protészta felekezethez tartozó rákbeteg asszonnyal a vegetáriánus táplálkozásról és az édeni étrendről beszéltem, hamar megértette, hogy ez Isten eredeti szándéka, s hogy ma is jól tesszük, ha az Ő eredeti terveit keressük. Nagy meglepetésemre idézte Jézus szavait az elválásra vonatkozóan: „Mózes a ti szívetek keménysége miatt engedte meg nektek, hogy feleségeiteket elbocsássátok; de kezdettől fogva **nem így volt.**” (Mát 19,8) Bizony csodálkoztam, amikor ez az asszony ezzel az ígével leleplezte az ódzkodás igazi okát: a ti szívetek keménysége miatt nem akartok Isten eredeti szándékai szerint élni.

Mit mondanak a bizonyágtételek?

Ellen White mindig a fejlődő keresztény jellemhez igazítja kijelentéseit, soha nem kényszeríti a felkészületlen és tudatlan lelkiismeretet. Azonban attól, aki már tudna helyesen cselekedni, de nem teszi, számon kéri a reform hiányát. Ez néha fájdalmas, ám tanácsai ebben is csak a javunkat keresik.

A helyes táplálkozás célját így fogalmazza meg: „Gabonából, gyümölcsből, dió- és zöldségféléből áll az az étrend, amelyet a Teremtő számunkra választott. Ezek az ételek a lehető legegyszerűbb és legtermészetesebb módon elkészítve a legegészségesebbek és legtápláltságosabbak; olyan erőt és szívósságot, szellemi frissességet biztosítanak, ami a bonyolultabb, élénkítő táplálékokból nem meríthető.” Ezt *A nagy Orvos lábnyomán* c. könyvében, 1905-ben írja (207. o.), s ehhez hasonló kijelentések tucatjait olvashatjuk másutt is a tollából. Csupán még egyet idézünk: „A gabonákban, gyümölcsökben, zöldségekben és diófélékben megtalálhatjuk az összes olyan tápanyagot, amire szükségünk van. Ha őszinte szívvel fordulunk az Úrhoz, akkor megtanít bennünket arra, hogyan készítsünk a húsétel szennyeződéseitől mentes, egészséges ételt.” (27. kézirat, 1906)

A fenti idézetekből a következőket érthetjük meg:

1. Az édeni étrend nemcsak Ádámnak szól, hanem nekünk is, ma is.

2. Ha nem avatkozunk be bonyolult elkészítési módszerekkel, akkor ezek az ételek páratlan élet-erőt biztosítanak.

3. Nem lesznek hiánybetegségeink, ha ezeket az ételeket fogyasztjuk – illetve ha ilyen étrend mellett valamilyen hiányállapot lépne fel, azt nem az alapanyagok okozzák, hanem az ételek elkészítési módja miatt fordulhat elő.

4. Tanulni kell ehhez, sőt az Úrhoz kell fordulni imádságban, hogy képesek legyünk megtanulni a helyes ételkészítést.

5. A húskételek elszennyezik szervezetünket.

Ellen G. White ezzel megválaszolja a címben feltett kérdésünket. Akkor miről cikkeznek, akik cikkeznek, miről beszélnek, akik ellene szólnak? Csupán a reform iránti elkötelezettség hiányzik?

Biztosan nem. Sőt, a reform állítólagos „elkötelezettjei” elősegítik, hogy a többieknek elmenjen a kedvük vagy bátorságuk a reformot elkezdni. Már Pál apostol beszélt erről a zsidóknak: „Mert az Istennek neve miattatok káromoltatik a pogányok között, amint meg van írva.” (Róm 2,24) A csak beszédben szigorúak, a fanatikusok, akik mindebben nem Isten szándékát, hanem önnön igazságukat keresik, sokszor elkeserítik a reformra hajlókát.

Ellen G. White ezt a reformot – a teljesen növényi étrendre való átállást – a következőképpen gondolta el: „A táplálkozási reformot lépésről lépésre kell megvalósítani...” (*A nagy Orvos lábnyomán*, 221. o.)

Nem lehet a teljesen világi életmódról egyik napról a másikra átállni a növényi táplálkozásra. Először is tanulni kell, tanulni kell, tanulni kell. Miért? Mert e nélkül elakadunk az első nehézségnél, és visszaesünk, visszatérünk a régi, jól megszokott ételekhez. Céljaink reálisak, valódiak és elérhetőek legyenek. Reálisak azért, hogy ne legyünk nagyravágyók; valódiak azért, hogy ne áltassuk magunkat, s ne csak címkét cseréljünk; és elérhetőek, hogy a reform terhe alatt ne roskadozzunk, hanem élvezzük annak előnyeit!

A fokozatosság éppen a gondolkodásbeli és gyakorlati átállás miatt szükséges. A betegnek könnyebben megy az átállás, mint a viszonylag egészséges ember esetében, hiszen neki elemi érdeke, hogy meggyógyuljon, egészséges legyen. Adott esetben az életmód megváltoztatása az egyetlen reménység számára. Természetesen mindent tudni akar, szenved, és megy a keskeny úton, lemondások árán is. De Isten nemcsak a beteget szeretné az egészséges élet ismereteivel gazdagítani.

„Olyan személyek esetében, akiknek gyengék a vérképző szer-

veik – főleg, ha a szükséges élelmet pótló táplálékok nem szerezhették be –, nem szabad a tejet és a tojást **teljesen** elhagyni.” (A nagy Orvos lábnyomán, 221. o.)

Ellen G. White, aki életében lelkiismeretes, teljesen elkötelezett reformer volt, nagyon józanul közelítette meg a reformot. A reformnak az életért kell történnie, és nem az élet van a reformért. Ha valaki nem tudja fenntartani a reformot az új és ismeretlen étrenddel, akkor addig, míg ezt meg nem tanulja, vagy be nem tudja szerezni a hozzávalókat, inkább a régi étrendet alkalmazza.

Itt azonban meg kell állni egy pillanatra, és őszintén megkérdezni magunktól: valóban lelkiismeretesen elkövettünk-e mindent, hogy elsajátítsuk azt a tudást, ami a reformétrendhez feltétlenül szükséges? Sokan érezzük, hogy nem volnánk őszinték, ha erre igennel válaszolnánk. Az egyetlen járható út, hogy az elveszített időt megduplázott erőfeszítésekkel megpróbáljuk behozni. A buzgóság erejét

azonban nem szabad néhány megtanult gyakorlatra korlátozni, hanem legfőképpen a tudás megszerzésére, kiegyensúlyozott és egészséges szellemi, gyakorlati fejlődésre kell használni, mert „szövetnek a parancsolat, és a tudomány világosság” (Péld 6,23).

A tanulás haszna

Tanulás nélkül lehetetlen hosszú éveken át fenntartott szokásokat megváltoztatni. Ez a tanulás a bizonyágtételekben található alapelvekre vonatkozik, és a gyakorlati konyhai fortélyokra. A háziaszszonyok talán inkább az utóbbi iránt érdeklődnek, azonban az alapelvek megismerése nélkül – ez a tapasztalat – sok esetben megrekedt a reform. A gyakorlati tapasztalatokat leginkább a már ezen az úton haladó, gyakorlatias háziaszszonyoktól lehet megszerezni. Ezért bátorítok mindenkit, aki a növényi étrend terén már tapasztalatokat szerzett, ossza meg a

gyülekezetével, barátaival. Tartsanak a gyülekezetekben főzőtanfolyamokat!

A tapasztalatok azt mutatják, hogy ezekre az alkalmakra olyan emberek jönnek el a „világból”, akik foglalkoznak az életmódjuk megváltoztatásával. Ők sokszor lelki kérdésekben is rendkívül nyitottak. Mindenkinek csak javasolhatjuk, hogy tegyen erőfeszítéseket ezen a területen.

A jövőben további cikkeken foglalkozunk majd olyan kérdésekkel, amelyek a növényi étrenddel kapcsolatosak, pl. a B₁₂-vitamin kérdése, a bőr ráncosodása, és az olyan esetek, amikor a vegán étrend látszólag súlyos hiányállapotokat idézett elő.

Befejezésül még egyszer összegezhetjük: a növényi étrend nem veszélyes, hanem Isten által kitűzött célunk. A váltáshoz azonban sok mindenre van szükségünk: elhatározásra, tanulásra, türelemre. Mindezt kívánom azoknak, akik az életmód-változtatás útjára lépnek.

Köbel Wolfgang

A Napraforgó ételbár hirdetése

A győri Napraforgó vegán ételbár az idei év kezdetén kénytelen volt beszüntetni működését. E kis vállalkozás kudarcainak, sikereinek tanulságairól a későbbiekben szeretnénk beszámolni. Jelenleg tart az ételbár felszámolása, néhány berendezési tárgy, eszköz még eladatlan maradt, tájékoztatásul közöljük ezek listáját, az irányárakkal. További információt a 30/348-6615-ös telefonszámon lehet kérni.

- 1 db Zanussi főzőlap sütővel: 95 000 Ft,
- 1 db salátás, süteményes hűtőpult (üvegpolcos, alsó részén is hűtő): 100 000 Ft,
- 2 db 3-3 literes, vastag aljú, nyeles acéllábas: 3000 Ft/2 db,
- 1 db 0,5 literes, acél merőkanál: 1000 Ft,
- 10 db csővázás, fehér „tonett”-szék: 2000/db

EGY VIDÉKI HÁZIASSZONY TAPASZTALATAI

Hogyan vezetett és vezet Isten az egészségügyi megújulás területén? Miként vált a családjában tapasztalattá, hogy időszerű és fontos kérdés a bibliai és prófétai üzenet megvalósítása az életünkben, s hogy Isten ad időt és Szentlélek általi vezetést a megérelődött igazság cselekedtévé váltására. Isten ígérete, hogy „nem erővel, sem hatalommal, hanem az én lelkemmel” cselekedhetjük meg mindazt, amit a Szentírásból értelmünkkel elfogadtunk, majd a szívünkbe zártunk.

1996-ban kezdtünk a férjemmel rácsodálkozni a Biblia igazságaira, s a legnagyobb felismerések közé tartoztak a táplálkozásra vonatkozó kijelentések. Mi is elmondhatjuk Pál apostollal, hogy ha a törvény nem mondja a kívánságról, hogy bűn, nem tudtuk volna, hiszen reformátusként és katolikusként akkor még semmilyen, a táplálkozásra vonatkozó elvvel nem találkoztunk. Jó falusi gazdaként tele volt a két hűtőláda és az éléskamra hónapokra előre betárolt hússal, sonkákkal és kolbászokkal. Két egyetemista gyermekünk hétről hétre itthon töltötte fel élelmiszerkészletét. Az udvarban neveltük az apró szárnyasokat: kacsát, libát, csirkéket, hogy változatosan táplálkozhassunk. Megismerve a Biblia kinyilatkoztatását a tiszta és tisztátalan állatokról, először teljesen megdöbbenünk. Sosem hallottunk Isten törvényeiről, amelyek az egészségünket óvják azáltal, hogy megmutatják, hogyan étkezzünk. Hetek teltek el, amíg utánajártunk, újra és újra átolvasva ezeket a kinyilatkoztatásokat 3Mózes 11-ből, majd az Újszövetség étkezésre vonatkozó leírásait. Közben gyermekeinkkel is átgondoltuk és megbeszéltük, hogy Isten ebben a dologban is kér bennünket, hogy próbáljuk meg, változtassunk a szokásainkon. Lassan megszületett az elhatározás: disznót többet nem vágunk, inkább borjút, ha kifogy a készlet. Elkezdtém ritkábban főzni a disznóhúst, s mire a végére értünk, mindnyájan úgy megundorodtunk tőle, hogy hiába táltam fel, senki nem nyúlt hozzá. A hűtőláda utolsó készleteit a kutyánk és a macskák ették meg. Azután vágtunk még két alkalommal borjút, amit családon belül megfőztünk, mert közben képviseltük a családban az isteni törvények érvényességét. Időközben megismertük Ellen White írásait az utolsó időkre javasolt étrenddel kapcsolatban. A nyelvünk és a gyomrunk tiltakozott ellene. Ugyanakkor én, a húsz éve asztmás beteg, kezdtem jobban érezni magam, és a szteroid gyógyszerből egyre kevesebbre volt szükségem. Sok-sok imádság és tapasztalat, s a kapott információk átgondolása után már tudtuk, hogy borjút sem vágunk többet. Akkor kézenfek-

vő a megoldás: neveljünk csirkéket (mert a boltban kapható húsfélék sohasem jöhettek szóba). Jól bevásároltunk naposcsirkéből és pulykából, mert közben az igazsággal akkor még ismerkedő testvérem is hozzánk került ebédre, ezért még nem akartuk teljesen elhagyni a húsfogyasztást. Az állatoknak tápot nem adtunk, ezért nagyon nehezen nőttek, ráadásul egyhetes nyaralásunk alatt az állomány felét elpusztította az éppen legjártékosabb korszakát élő kiskutyánk. A maradék keveset kellett beosztani a következő évben, így kéthetente került egy kevés hús az asztalra. Következő tavasszal újra bevásároltunk csirkéből, ám ekkor bizonyossá vált számunkra, hogy itt van az ideje elhagyni minden állati terméket – ahogyan Ellen White írja –, mert veszélyes lesz a fogyasztásuk. Csirkéink ugyanis nagyon szánalmasan néztek ki: egyik menni nem tudott, másoknak tolla nem nőtt; torzak és betegesek voltak. Ezek a baromfik arra vannak kitenyészítve, hogy állati eredetű, csontlisztekkel is tartalmazó táppal való etetés mellett intenzív növekedést érjenek el, és rövid idő alatt látványos hústömeget termeljenek. Mi viszont természetes táplálékukon neveltük őket. Még a látványuk is borzalmas volt, hogyan is lett volna gusztyusunk megenni?

Közben észrevettük, hogy már a kívánság is eltűnt, mert ha két étel – egy húsos és egy nem húsos – közül lehetett választani, mindig a vegetáriánus fogyott el hamarabb. Közben volt idő megtanulni az új ételek készítését, új élelmiszer-alapanyagok beszerzését és használatát, a tej helyettesítését. Sok, addig ismeretlen, új ízzel találkoztunk. A kertünkben számos, kevésbé ismert növényt kezdtünk termesztetni, például mangoldot, amelynek hatalmas zöld levelét spenót helyett lehet használni, a levél szárából pedig kiváló „rizses hús” készíthető.

Tudjuk, hogy az egészségügyi reform még nincs befejezve az életünkben, mert a tojást és a tejet is szeretnénk – Isten útmutatása szerint – teljesen elhagyni. Szívünkben elfogadtuk Isten tanítását, amelyért nagyon hálásak vagyunk, mert megtapasztaltuk, hogy mind egészségileg, mind anyagilag sokkal jobban járunk. Több év telt el, amióta elindultunk az Isten tanácsolta úton, és így utólag visszatekintve emberileg hihetetlennek tűnő munkát végzett az életünkben.

„Meggondoltam az én útjaimat, és lábaimat a Te bizonyosságaidhoz fordítom. Sietek és nem mulasztom el, hogy megtartsam a Te parancsolataidat.” (Zsolt 119,59–60)

Bernáth Pálné

Jótekonny célú

EGYHÁZZENEI HANGVERSENY

a nágyocsi Reménység Gyermekfalu támogatására

A jótekonny célú hangversenyek részletes programja:

J. Haydn: 19. zsoltár – *Részlet a Teremtés c. oratóriumából*

F. Schubert: Szent az Isten!

G. Fauré: Jean Racine éneke

F. Mendelssohn-Bartholdy: 42. zsoltár

Előadja

*a Sola Scriptura Teológiai Főiskola
Énekkara és Szimfonikus Zenekara*

Közreműködik:

Czabán Angelika – szoprán

Vezényel:

Csurgó Tamás

Időpont:

2003. augusztus 17., vasárnap, 17⁰⁰

2003. augusztus 19., kedd, 17⁰⁰

2003. augusztus 20., szerda, 16⁰⁰

Helyszín:

Térségi Művelődési Ház, Pálháza

Miskolci Egyetem – díszaula

*Olasz Kultúrintézet
(Budapest VIII., Bródy Sándor u. 8.)*

A belépés díjtalan.

*Az adományokat a gyermekfalui lakói részére a helyszínen lehet átadni,
vagy az OTP Bank 11743112-20020141 számú számlájára utalhatók.*

A SPALDING ALAPÍTVÁNY KÖNYVAJÁNLATA

Nyomdában van, és hamarosan megjelenik *A boldogság törvénye – Bibliai etika és antropológia* c. könyv, Vankó Zsuzsa munkája. A bővített, teljesen átdolgozott negyedik kiadás nagyobb alakú és 370 oldal terjedelmű a korábbi 219 oldalhoz képest. Az alcímben az antropológia is szerepel, mivel az antropológiai rész mintegy 100 oldalra bővült a könyvben, amelybe a szerző doktori disszertációjának anyagát is beledolgozta, megőrizve a közérthetőséget.

Ára kemény kötésben 2500 Ft, puha kötésben 1800 Ft.

Megjelenés után azonnal postázzuk a könyvet azoknak, akik előre bejelentik vásárlási igényüket Szirányi Antóniánál, a Spalding Alapítvány könyvterjesztőjénél, a 6701 Szeged, Pf. 798 levélcímen, vagy az antonia@tvnetwork.hu e-mail címen, illetve a 30/289-5991 telefonszámon.

A Bibliaiskolák Közössége Könyvkiadó ajánlata

1121 Budapest, Remete u. 16/A

(06-1) 391-0181

1068 Budapest, Benczúr u. 9.

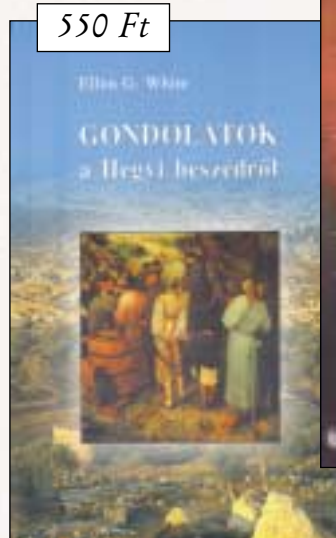
(06-1) 343-3333

Új kiadvány!
630 Ft

1000 Ft

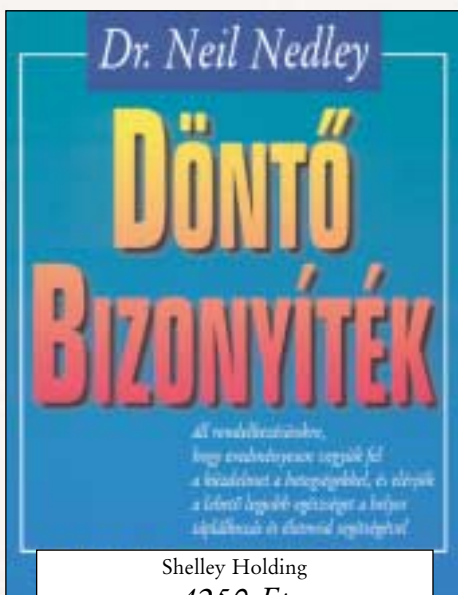

550 Ft

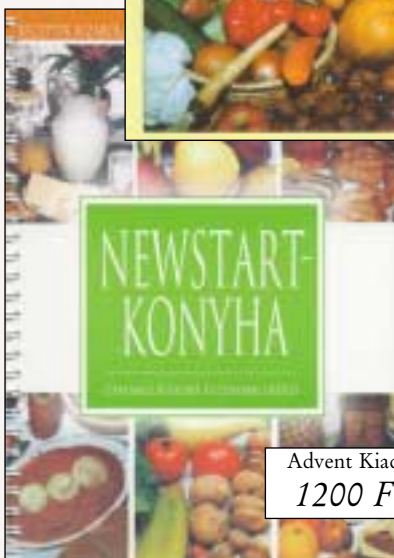
850 Ft

Monostori Mária
1600 Ft

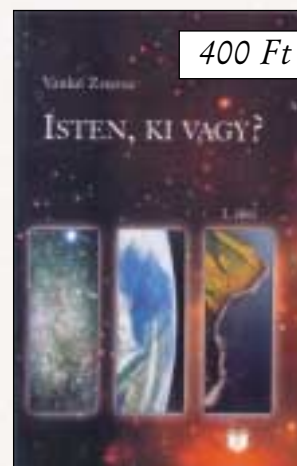

Shelley Holding
4250 Ft

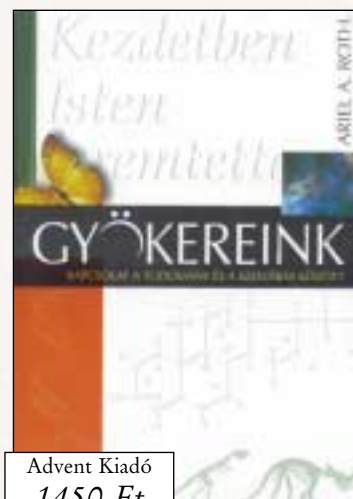
Döntő Bizonyíték CD
1500 Ft

Advent Kiadó
1200 Ft

400 Ft

Advent Kiadó
1450 Ft

Kiadványaink interneten (<http://www.bibliakiado.hu>)
és e-mailen (bikkiado@freemail.hu) is megrendelhetők